
Ansøgning

Vedrørende

Feedback for læring – pædagogisk ledelse på tværs

01.01.2017 – 31.12.2018

Ansøger

<i>Ansøger:</i>	Mercantec
<i>Navn:</i>	Mette Selchau
<i>Evt. afdeling:</i>	
<i>Adresse:</i>	H. C. Andersens Vej 9
<i>Postnummer og by:</i>	8800 Viborg
<i>Kontaktperson:</i>	Eva Møller Jensen
<i>E-mail:</i>	emje@mercantec.dk
<i>Tlf.:</i>	8950 3313
<i>CVR. Nr.:</i>	14 94 05 96

Resumé

Projektet sætter fokus på, hvordan vi gennem pædagogisk ledelse kan påvirke elevernes læring positivt, og dermed gøre eleverne så dygtige som mulige. Projektet er motiveret af de deltagende skolars fælles ønske om, at lederne skal tættere på undervisningen og lærerne.

De 6 partnerskoler, der repræsenterer både EUD og STX, samarbejder i projektet om at udvikle forskellige modeller og værktøjer til pædagogisk ledelsesfeedback. Skolerne har meget forskellige udgangspunkter, hvilket er basis for, at der udvikles materiale og modeller, der kan implementeres på forskellige skoletyper i regionen.

Projektet ledes af en faglig konsulent fra AAU med ekspertise i pædagogisk læring, og deltagere i forløbet er 24 uddannelsesledere fra de 6 skoler, der gennemgår kompetenceudvikling og afprøver konkret pædagogisk ledelsesfeedback på undervisere.

Som en vej til at udbrede metoder og værktøjer er det en del af projektet, at den faglige konsulent ved projektets afslutning besøger andre interesserede skoler, der ønsker at gøre brug af projektets resultater.

Indholdsfortegnelse

Ansøgning del 1	3
Punkt 1. Indhold og baggrund for ansøgningen	3
Punkt 2. Formål og mål.....	6
Punkt 2 nr. 1 Formål.....	6
Punkt 2 nr. 2 Mål.....	6
Punkt 3. Målgruppen	7
Punkt 4. Effekt og resultatkrav	7
Skema til brug for uddybning af mål og resultatkrav	7
Punkt 5. Overvågning af initiativets fremdrift.....	9
Ansøgning del 2	9
Punkt 6. Beskrivelse af indhold	9
Punkt 7. Organisering og aktører	9
Punkt 7 nr. 1 Styregruppe/projektgruppe	10
Punkt 7 nr. 2 Ansvar for projektledelse.....	10
Punkt 7 nr. 3 Samspil med evt. samarbejdspartnere	10
Punkt 8. Forankring	11
Punkt 9. Effektkæde	11
Punkt 10. Budget	13
Punkt 11. Underskrift	14

Ansøgning del 1

Punkt 1. Indhold og baggrund for ansøgningen

Pædagogisk ledelse fremstår i dag som såvel et politisk som forskningsmæssig ideal for udvikling af uddannelsesinstitutioner. Med uddannelsesreformer og nye arbejdstidsaftaler på såvel gymnasie- som erhvervsskoleområdet rammesættes et nyt ledelsesrum med fokus på dialog og samarbejde og en ledelse, der indgår aktivt i den daglige, pædagogiske ledelse, og ikke kun forholder sig overordnet strategisk og teoretisk til udviklingen af skolernes pædagogiske og didaktiske praksis.

Den politiske markør af skoleledelsens betydning for kvaliteten af undervisningen afspejler international forskning på området. Aktuelt anerkendte uddannelsesforskere som Viviane Robinson, John Hattie og Robert Mazerano har gennem omfangsrige metaanalyser dokumenteret pædagogiske lederes effekt på elevernes læring.

"The data from our meta-analysis demonstrate that there is, in fact, a substantial relationship between leadership and student achievement."

Pædagogisk ledelse kan antage mange og differentierede praksisformer. John Hattie (2009) peger dog på, at centrale lederopgaver, der er med til at løfte kvaliteten af undervisningen, må være:

- At gennemføre regelmæssig observation og undervisningssupervision
- At levere formativ feedback
- At skabe en velordnet og understøttende organisatorisk kontekst

På tværs af ungdomsuddannelser viser undersøgelser fra EVA, at der er et særligt behov for udvikling af den del af den pædagogiske ledelse, der drejer sig om den faglige sparring på skolerne, herunder lederens involvering i og systematiske feedback på den enkelte lærers undervisning (se rapporterne: *"Kompetenceudvikling blandt lærere på det gymnasiale område"*, *"Pædagogisk ledelse på erhvervsuddannelserne"* og *"Erfaringer med lærere fra de erhvervsrettede institutioners deltagelse i diplomuddannelsen i erhvervspædagogik"*).

OECD's leder- og lærerundersøgelse (TALIS) peger på, at en stor andel af de danske lærer ikke modtager feedback fra deres leder, at kun få lærere får feedback fra ledelsen efter overværelse af undervisningen, og at feedbacken ikke er baseret på et tilstrækkeligt kvalificeret grundlag. Til gengæld oplever de lærere, der får feedback på et kvalificeret grundlag, at feedback medfører øget ansvar og mulighed for kompetenceudvikling.

Projektet tager afsæt i denne forskning og sætter fokus på, hvordan vi gennem pædagogisk ledelse kan påvirke elevernes læring positivt, og dermed gøre eleverne så dygtige som mulige. Projektet er motiveret af de deltagende skolars fælles ønske om, at lederne skal tættere på undervisningen og lærerne. Der er et fælles behov for at udvikle og kvalificere den del af den pædagogiske ledelse, der handler om feedback. Som vist ovenfor er pædagogisk ledelse væsentlig for elevernes læring generelt, hvilket naturligvis er slutmålet: at eleverne lærer mere og bedre.

De deltagende skoler bidrager med forskellige erfaringer på området og differentierede behov, hvad angår såvel ledernes kompetenceudvikling som de strukturelle og processuelle rammer:

Vestjysk Gymnasium Tarm har siden august 2013 haft løbende samtaler med alle lærere, ligesom der er fast årlig MUS. Man har netop påbegyndt en proces, hvor leder-/lærersupervision integreres i MUS. Der er dog endnu ikke lavet en fast struktur for dette, ligesom det foregår efter frivillighedsprincip og derfor ikke involverer alle lærere. Ledelsen har et ønske om en mere ensartet og formaliseret proces, der sikrer, at alle indgår i en dialog med ledelsen om pædagogisk udvikling og læring. Der opleves velvilje i lærerkollegiet til, at lederne overværer undervisning og følger op på denne med ledelsesfeedback.

Grenaa Gymnasium ønsker at professionalisere feedback samtaler mellem ledelse og lærere med henblik på en tættere dialog om gymnasiets pædagogiske strategi. Gymnasiets nye ledelse ønsker at udvikle dialogværktøjer og modeller for feedback samtaler om undervisningen i relation til gymnasiets strategi. Man har ikke tidligere haft en praksis for, at ledelsen observerer undervisningen, derfor ønskes en analyse af eventuelle barrierer herfor.

Mercantec ønsker at arbejde med redskaber til at gennemføre observationer og feedbacksamtaler, og det er vigtigt, at redskaber og modeller for feedback-samtaler udspringer af skolens pædagogiske strategi. Redskaberne skal i anvendelse i feltet fra uddannelsesleder til underviser. Mercantec har erfaring med at gennemføre årlige observationer og oplever allerede en bevægelse i organisationen væk fra den "privatpraktiserende lærer". Mercantec deltager med pædagogiske ledere fra EUD.

Egaa Gymnasium har et ønske om, at skolens ledere kommer tættere på lærernes undervisning og udvikler koncepter for pædagogisk ledelsesfeedback, herunder redskaber og procesguides for samtaler. I en reformtid ser vi et behov for, at ledelsen understøtter lærerne, også på det konkrete pædagogiske og didaktiske niveau og er med til at skabe motivation og engagement via samtaler med lærerne.

Skolen har praksis for, at lederne observerer undervisning forud for MUS samtaler, hvor lærerne selv har valgt fokusområde for observationen. Her vil vi gerne udvikle en skolekultur, hvor lærerne inviterer ledelsen til undervisningen, og naturligt opsøger ledelsen som sparringspartnere.

Projektet er altså en naturlig overbygning til skolens praksis med at arbejde med pædagogiske og didaktiske fokusområder, hvor vi nu ønsker at udvikle redskaber og guides til, at ledelsen aktivt kan udfylde rollen som sparringspartnere for lærerne til at nå deres mål, inden for disse fokusområder.

Viby Gymnasium ønsker at udnytte erfaringerne fra arbejdet med formativ feedback på lærer-elevniveau til den pædagogiske ledelse af skolens lærere. Vi vil gerne udvikle metoden, så den kan bruges til at gennemføre pædagogisk feedback især i forbindelse med MUS. Endelig ønsker Viby Gymnasium med udviklingen af redskaberne at styrke dens strategiske udvikling til gavn for eleverne og deres undervisning.

Randers Social- og Sundhedsskole har de sidste år haft som særligt strategisk fokus at udvikle den pædagogiske ledelsespraksis. Det betyder, at skolen har været igennem en udviklingsproces, hvor der er drøftet pædagogisk ledelse på ledelsesniveau, hvor fokus har været på, hvordan dette kunne implementeres organisatorisk, således at elever, undervisere og ledelse alle får et læringsudbytte. Skolen har således taget de første skridt til at arbejde med ledelsesfeedback, men vi ønsker at igennem projektet at udvikle og kvalificere disse metoder, således at vi bliver i stand til at gennemføre systematiske undervisningsobservationer og feedback-samtaler på et mere kvalificeret niveau.

De deltagende skoler repræsenterer et varieret og differentieret viden- og erfaringsgrundlag på såvel det organisatoriske som det individuelle plan. Denne forskellighed anses som projektets styrke og imødekommes ved projektets særlige design. Projektdesignet gør det muligt for de deltagende skoler at arbejde lokalt med udvikling af design for pædagogisk ledelsesfeedback, der matcher organisationens behov og strukturelle forudsætninger, og sætter samtidig rammer for at dele viden og erfaringer med hinanden på tværs af regionen.

Formålet med at samle skoler med så forskellige afsæt og behov for at arbejde med at udvikle pædagogisk ledelsesfeedback er at producere differentierede modeller, som efterfølgende kan anvendes af andre skoler i Region Midtjylland. Modellerne vil indeholde

- Beskrivelser af organisatoriske processer for, hvordan man kan arbejde med at udvikle skolerne pædagogiske ledelsespraksis
- Konkrete designs og redskaber til at gennemføre pædagogisk ledelsesfeedback

I den sidste fase af projektet vil der blive sat fokus på udbredelse af modellerne til andre skoler, hvor det bliver muligt for skoler at få den faglige konsulent ud på besøg.

Projektdesign

Projektet vil forløbe over 6 faser:

Fase 1: Præ-kvalificering

- Etablering af styregruppe og projektgruppe/lokale projektgrupper
- Afklaring af skolernes forudsætninger og vidensbaggrund i forhold til pædagogisk ledelsesfeedback
- "Baseline"
 - Lokale fokusgruppeinterview med ledere
 - Lokale fokusgruppeinterview med lærere
- Opsamling af data og formidling af lokale resultater

Fase 2: Etablering af "mindset" for pædagogisk ledelsesfeedback

- Tvær-institutionelt lederseminar (4-5 ledere fra hver skole)
- Den faglige konsulent leder seminaret
- Eksterne konsulenter: oplæg og procesfacilitering: pædagogisk ledelse og feedback
 - Oplæg: Hvad er pædagogisk ledelse?
 - Anbefalinger fra forskningen om ledelsesfeedback
 - Organisatorisk ramme for proces for feedback samtaler
 - Metodikker for feedback
 - Data og observationer som grundlag for feedback
 - Erfaringsudveksling og inspiration til lokale udviklingsarbejder

Fase 3: Lokale udviklingsprocesser

På baggrund af ny viden og refleksioner fra lederseminaret arbejdes lokalt på skolerne med at udvikle designs for pædagogisk ledelsesfeedback, der matcher organisationens behov og strukturelle forudsætninger. Hver skole udarbejder en strategi og en handlingsplan for projektet, der retter sig imod udvikling af ledernes pædagogiske ledelses- og feedbackpraksis.

Alle deltagende skoler vil tidligt i denne fase modtage et skolebesøg, hvor projektets faglige konsulent giver skolespecifik sparring til

- Udarbejdelse af handlingsplaner
- Inspiration til konkrete redskaber
- Refleksion og analyse over de strukturelle og processuelle muligheder og barrierer for pædagogisk ledelsesfeedback, der "findes" på de forskellige skoler.

Stop-op-dag, tvær-institutionelt

- Lederne fra de 6 skoler mødes midtvejs i 3. fase til en fælles dag med videndeling og refleksion over egne og andres udviklingsarbejde. Formålet er at kvalificere eget arbejde inden den egentlige afprøvning.
- Den faglige konsulent leder og faciliterer dagen
 - Faglige input fra de forskellige skoler
 - Mulige modeller for feedbackdesign – de første tegn
 - Lokale aftaler for det videre arbejde (revidering af handlingsplaner og redskaber)

Fase 4: Lokale feedback-afprøvninger

De konkrete afprøvningsforløb beskrives i skolernes handlingsplaner for pædagogisk ledelsesfeedback. Hver leder afprøver det lokale design i forhold til 3 lærere 2 gange.

I 4. fase vil alle skoler modtage et indledende og et afsluttende skolebesøg, hvor projektets faglige konsulent giver skolespecifik sparring til den konkrete afprøvning og erfaringsopsamling i forhold til strukturelle og organisatoriske forhold.

Fase 5: Evaluering og refleksion

- Tvær-institutionelt lederseminar (4-5 ledere fra hver skole)
- Eksterne konsulenter:
 - Struktureret bearbejdning af erfaringer og læring fra skolernes lokale afprøvninger
 - Videndeling af læring mellem skolerne
 - Refleksioner på tværs af skolerne
 - Anbefalinger vedrørende:
 - Fokusområder/indsatsområde i det pædagogiske læringsmiljø
 - Bearbejdning og analyse af data/observationer
 - Afholdelse af feedback-samtaler
 - Drøftelse af den organisatoriske forankring af feedback-processer

Fase 6: Exit og implementeringsfase

På baggrund af skolernes erfaringer udarbejdes en række modeller og anbefalinger til andre skoler, der ønsker at udvikle en kvalificeret praksis for pædagogisk ledelsesfeedback. Modellerne drøftes i styregruppen

Modellerne indeholder tre dimensioner:

- Lederens feedback-kompetencer
- Organisatoriske og strukturelle forhold

- Konkrete design og redskaber

Den faglige konsulent kommer på afsluttende skolebesøg til facilitering af implementeringsarbejdet.

Den faglige konsulent tilbyder inspirationsbesøg til andre skoler i regionen, der efterfølgende ønsker at afprøve en af modellerne.

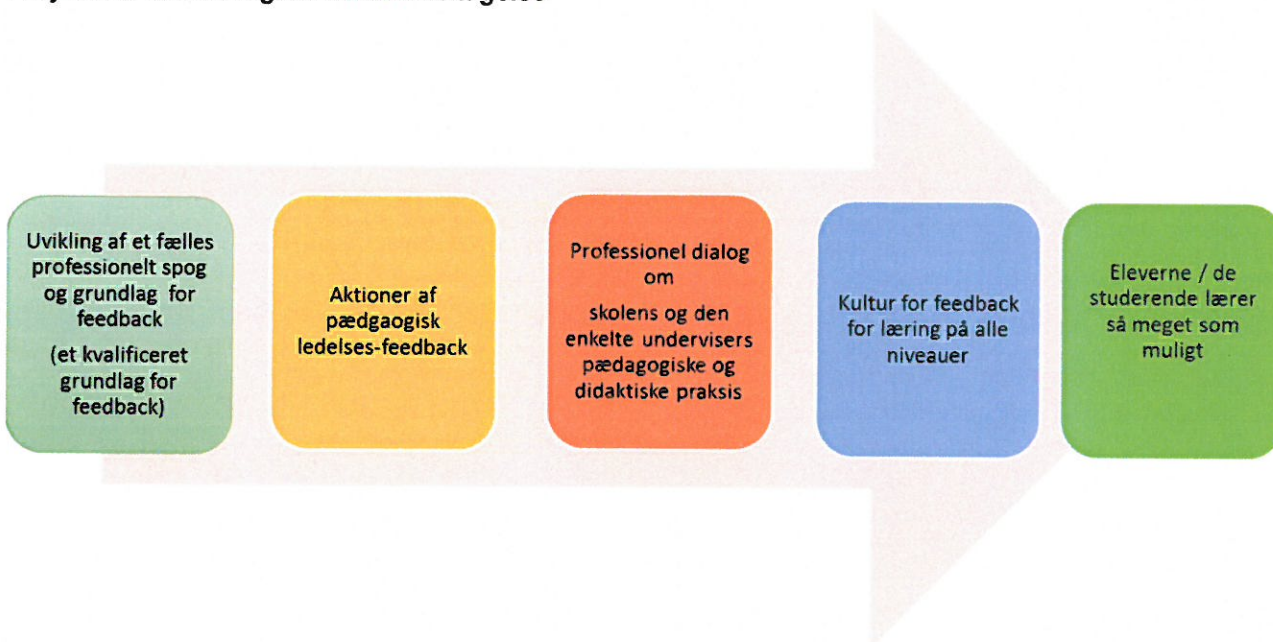
Punkt 2. Formål og mål

Punkt 2 nr. 1 Formål

Projektets formål er at udvikle og afprøve modeller for, hvordan pædagogisk ledelsesfeedback kan designes og gennemføres på ungdomsuddannelserne.

Projektet handler ikke kun om at udvikle den enkelte leders og lærers feedback-kompetence – projektet handler også om at indsamle inspiration til og viden, om hvordan "next practice" af pædagogisk ledelsesfeedback kan udformes og påvirke skolernes kultur for feedback.

Projektets forandringsteoretiske antagelse

Punkt 2 nr. 2 Mål

Projektets outcome

- Regionens elever og studerende bliver så dygtige som mulige

Langsigtet mål

- Styrket kapacitet for feedback for læring på ungdomsuddannelserne

Kortsigtet mål

- Den professionelle dialog om skolens og den enkelte lærers pædagogiske og didaktiske praksis styrkes

Punkt 3. Målgruppen

Projektets forandringsteoretiske antagelse er, at "dygtig" pædagogisk ledelsesfeedback bidrager til at udvikle den enkelte lærers pædagogiske og didaktiske dømmekraft. Elever og studerende, der lærer så meget som muligt, deltager i god undervisning og har dygtige lærere, der kan udvise professionel dømmekraft i hverdagens kompleksitet. I sidste ende er projektets indirekte målgruppe altså skolernes elever og studerende.

Projektets primære målgruppe er: skolernes pædagogiske ledelse. Ledere, som i hverdagen arbejder med pædagogisk ledelse i praksis i form af direkte lærerdialog og samtidig har organisatorisk kobling til skolernes ledelsesstrategiske niveau.

Uddannelseslederne vil gennem projektets aktionslærende design udvikle kompetencer til at gennemføre systematiske konstruktive og kvalitetsudviklende feedback-samtaler med lærerne om undervisningen.

Projektets sekundære målgruppe er skolens lærere.

Skolens lærere vil gennem projektets afprøvning af konkrete design til pædagogisk ledelsesfeedback få mulighed for at reflektere over og udvikle egen praksis. Der gennemføres fokusgruppeinterview med lærere med henblik på at følge projektets effekt/virkning.

Punkt 4. Effekt og resultatkrav

Skema til brug for uddybning af mål og resultatkrav

Mål 1	
Afdækning af og etablering af fælles forståelse for pædagogisk ledelse	
Resultatkrav	Målemetode
Resultatkrav 1.1 Styregruppen definerer undersøgelsesområde og -indhold for afdækning.	Interviewguide er færdig ultimo februar 2017.
Resultatkrav 1.2 Afdækning af skolernes anvendelse af pædagogisk feedback gennem lokale fokusgruppeinterview.	6 fokusgruppe-interviews med relevante lærere er afholdt på de 6 partnerskoler. Data er bearbejdet og sammenfattet i en fælles rapport med lokale afsnit ultimo april 2017.
Resultatkrav 1.3 Afvikling af seminar omkring data-reflekteret kultur, dialogværktøjer og redskaber.	Minimum 24 pædagogiske ledere fra de 6 partnerskoler har deltaget i seminaret maj/juni 2017.
Mål 2	
Lokal afprøvning af redskaber og værktøjer til pædagogisk ledelse	
Resultatkrav	Målemetode

Resultatkrav 2.1 Udvikling af lokale strategier og handlingsplaner for afprøvning af pædagogisk ledelsesfeedback.	Første udgave af de 6 handlingsplaner fra partnerskolerne december 2017.
Resultatkrav 2.2 Kvalificering af handlingsplanerne på baggrund af videndeling og input fra de andre projektdeltagere og faglig konsulent.	24 pædagogiske ledere fra de 6 partnerskoler har deltaget i stop-op-dag.
Resultatkrav 2.3 De lokale handlingsplaner gennemføres.	Hver leder afprøver det lokale design ift. 3 lærere 2 gange, senest maj 2018.

Mål 3

Modellerne implementeres på de 6 partnerskoler

Resultatkrav	Målemetode
Resultatkrav 3.1 Alle 6 partnerskoler udarbejder implementeringsplaner, med understøttelse fra den faglige konsulent.	Implementeringsplanerne for hver af de 6 partnerskoler foreligger senest november 2018. Den faglige konsulent foretager besøg hos de 6 partnerskoler i efteråret 2018.

Mål 4

Modeller og anbefalinger til andre skoler, der ønsker at arbejde med pædagogisk ledelsesfeedback

Resultatkrav	Målemetode
Resultatkrav 4.1 Erfaringer og læring fra de lokale afprøvninger bearbejdes.	Minimum 24 pædagogiske ledere fra de 6 partnerskoler har deltaget i evaluerings- og refleksionsseminar.
Resultatkrav 4.2 Der udarbejdes en række modeller, der alle indeholder 3 dimensioner: lederens feedback-kompetencer, organisatoriske og strukturelle forhold, konkrete design og redskaber.	Der foreligger minimum 3 modeller i efteråret 2018.

Resultatkrav 4.3	
Modellerne spredtes til andre skoler – interesserede skoler har modtaget inspirationsbesøg af den faglige konsulent.	Den faglige konsulent har foretaget besøg hos mindst 4 skoler i 1. halvår 2019.

Punkt 5. Overvågning af initiativets fremdrift

Der vil blive afrapporteret på projektet hvert halve år – det vil sige juni 2017, december 2017, juni 2018 og afsluttende afrapportering december 2018.

Ansøgning del 2

Punkt 6. Beskrivelse af indhold

Feltet vil blive udfyldt efter en evt. bevilling og ske i samarbejde med administrationen i Region Midtjylland.

Punkt 7. Organisering og aktører

Projektet er et samarbejde mellem 6 partnerskoler:

- Egaa Gymnasium (5 deltagere)
- Grenaa Gymnasium (5 deltagere)
- Mercantec (6 deltagere)
- Randers Social- og Sundhedsskole (2-4 deltagere)
- Vestjysk Gymnasium, Tarm (2-4 deltagere)
- Viby Gymnasium (4 deltagere)

Mercantec er projektejer.

I projektet etableres en styregruppe med repræsentation fra alle 6 partnerskoler (se afsnit 7.1).

Den daglige ledelse af projektet vil blive foretaget af en projektleder (se afsnit 7.2).

Projektdeltagerne i projektet vil være de pædagogiske ledere fra de 6 partnerskoler. Der deltager 4-6 pædagogiske ledere fra hver skole. Projektdeltagerne udgør lokale projektgrupper, og der vil derfor ikke være en særskilt projektgruppe for det samlede projekt.

I projektet skal skolernes pædagogiske ledere arbejde med at give pædagogisk feedback til lærere. Uddannelsesledernes kompetencer til at give pædagogisk feedback skal udvikles i projektet, så det er ikke påkrævet, at uddannelseslederne har disse kompetencer fra starten af projektet. Til gengæld er det nødvendigt, at der er kompetencer tilstede i projektet, der kan understøtte uddannelsesledernes kompetenceudvikling. Projektet vil derfor blive understøttet af en faglig konsulent, der er ph.d.-studerende i pædagogisk ledelse.

Endelig vil der være tilknyttet eksterne konsulenter til at understøtte fase 2, Etablering af 'mindset' for pædagogisk ledelsesfeedback, og fase 5, Evaluering og refleksion. De eksterne konsulenter vil være med til at skabe et fælles grundlag for at arbejde med pædagogisk ledelsesfeedback, samt at understøtte, at vi i projektet når fra lokale afprøvninger til modeller og anbefalinger til andre skoler.

Punkt 7 nr. 1 Styregruppe/projektgruppe

Projektets styregruppe består af en lederrepræsentant/beslutningstager fra hver skole. Styregruppens opgave er at træffe de nødvendige fælles beslutninger, der har indflydelse på projektets udformning og fælles aktiviteter. Ud over lederrepræsentanterne vil både projektlederen og den faglige konsulent deltage i styregruppemøderne for at sikre sammenhæng mellem styregruppen og projektdeltagerne, samt for at kvalificere styregruppens beslutningsgrundlag. Det vil blive afholdt styregruppemøde minimum 4 gange i løbet af projektperioden.

Mercantec:	Mette Selchau, projektansvarlig
Randers Social- og Sundhedsskole:	Else Ravn Rasmussen
Viby Gymnasium:	Linda Charlotte Heiede Laursen
Egaa Gymnasium:	Henrik Stidsholt Rasmussen
Grenaa Gymnasium:	Susanne Dybdahl
Vestjysk Gymnasium Tarm:	Henrik Fogde & Anne-Mette Thorø

Faglig konsulent: Anne-Birgitte Rohwedder, AAU (CV vedlagt)

Projektledelse: Eva Møller Jensen, Mercantec

Punkt 7 nr. 2 Ansvar for projektledelse

Projektledelsesopgaven består primært i at servicere styregruppen i forhold til at nå projektets faglige mål. En vigtig opgave er at bistå den faglige konsulent i at etablere de nødvendige interviewrunder, seminarer mv. hvor uddannelseslederne / deltagerne mødes på tværs og både kompetenceudvikler og videndeler.

Projektleder er også i samarbejde med faglig konsulent ansvarlig for, at resultatkontraktens mål opfyldes.

Punkt 7 nr. 3 Samspil med evt. samarbejdspartnere

De 6 partnerskoler, der deltager i projektet, har meget forskellige udgangspunkter for at arbejde med pædagogisk ledelsesfeedback. Projektet vil udnytte dette til fordel for projektet, da projektet dermed producerer kun én model for at arbejde med pædagogisk ledelsesfeedback, men flere, hvor modellerne skal være graderede ift., hvilket udgangspunkt den pågældende skole har, før man går i gang med at bruge modellen til at arbejde med pædagogisk ledelsesfeedback. (Dermed er identifikationsmuligheden efterfølgende for andre af regionens skoler på tværs større, fordi der vil foreligge modeller og erfaringer på forskellige niveauer, så alle skoler vil kunne spejle sig i en given model og lære derfra til eget brug.)

Samspejlet mellem skolerne kommer til at afspejle dette. Således vil skolerne have fælles ansvar for, at der i projektet vil blive udviklet en række modeller, og skolerne vil arbejde sammen om dette i fase 2 og 5 samt på stop-op-dagen. Det arbejde, der foregår ude på skolerne, vil være tilrettet den enkelte skoles udgangspunkt, og ansvaret for gennemførelse af de lokale handlingsplaner vil ligge hos de enkelte skoler. For at sikre at der er en fælles rød tråd mellem skolernes lokale afprøvninger, vil skolerne blive understøttet af den faglige konsulent i dette arbejde, som er ansvarlig for det overordnede resultat.

Punkt 8. Forankring

Den sidste fase i projektet er fokuseret på, hvordan projektet forankres, både på de 6 partnerskoler og på andre interesserede skoler. De 6 partnerskoler skal i fase 6 udarbejde planer for, hvordan den relevante model bliver implementeret bredt på den enkelte skole. Ift. andre interesserede skoler er der i budgettet afsat midler til, at den faglige konsulent i den sidste fase kan tage ud på inspirationsbesøg hos disse skoler og dermed hjælpe dem med at kickstarte deres lokale arbejde med pædagogiske ledelsesfeedback.

Punkt 9. Effektkæde

Aktivitetsmål	Output	Kortsigtede mål	Langsigtede mål	Outcome
4-6 Pædagogiske ledere fra hver partnerskole deltager i kompetenceudviklingsforløb (2 kursusdage) 4-6 pædagogiske ledere deltager i lokale udviklings- og afprøvningsprocesser	Lokale handlingsplaner for udvikling af pædagogisk ledelsesfeedback på den enkelte skole Konkrete designs og redskaber til at gennemføre pædagogisk ledelsesfeedback	Den professionelle dialog om skolens og den enkelte lærers pædagogiske og didaktiske praksis styrkes	Styrket kapacitet for feedback for læring på ungdomsuddannelserne	Regionens elever og studerende bliver så dygtige som mulige

Kritiske antagelser:

Kritiske antagelser for, at aktivitetsmål og output lykkes:

- Der er lokal opbakning fra skolernes topledelse til projektet
- Der afsættes de nødvendige ressourcer på skolerne
- Hver skole udarbejder handlingsplaner for arbejdet med at udvikle og afprøve pædagogisk ledelsesfeedback

Kritiske antagelser for, at de kortsigtede mål nås:

- Samme 4-6 pædagogiske ledere fra hver skole deltager i såvel kursus samt lokale udviklingsprocesser
- Skolernes organisatoriske og strukturelle forudsætninger analyseres med henblik på at kunne udarbejde feedback-design, der matcher organisationen
- Skolernes erfarings- og vidensgrundlag afdækkes med henblik på en differentieret konsulentstøtte
- De pædagogiske ledere afprøver egne designs for feedback

Kritiske antagelser for, at de langsigtede mål nås:

- Lærere indgår aktivt og konstruktivt i afprøvningen af feedback-design
- Implementeringsplanerne på de enkelte skoler understøtter, at pædagogisk ledelsesfeedback spredes til mere end bare de pædagogiske ledere og lærere, der deltager i afprøvningen
- Pædagogisk ledelsesfeedback bruges aktivt efter projektets afslutning

Kritiske antagelser for, at outcome nås:

- Lærerne bruger feedback-samtalerne til at udvikle egen undervisningspraksis

Punkt 10. Budget

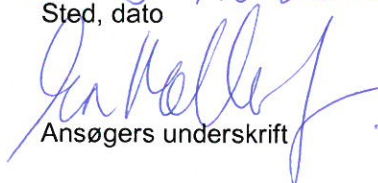
Udgiftsposter	Udgiftsbudget		
	1. år	2. år	I alt
Udgiftsbudget (i 1000 kr)			
Projektledeelse	32	44	76
Fase 1: Præ-kvalificering	72	0	72
Fase 2: Lederseminar	74	0	74
Fase 3: Lokale udviklingsprocesser	264	0	264
Fase 3: Stop-op-dag	74	0	74
Fase 4: Lokale afprøvnin-ger	0	422	422
Fase 5: Lederseminar	0	74	74
Fase 6: Exit og implemen-tering	0	204	204
Faglig konsulent, AAU	125	182	307
Eksterne konsulenter	54	46	100
Administration	24	24	48
Forplejning /dagsseminarer	20	10	30
Kørsel	15	7	22
Styregruppemøder	12	12	24
Revision	0	16	16
Total	766	1.041	1.807

Finansieringsbudget	Ansøgningen er baseret på følgende finansiering:		
	2017	2018	I alt
Finansiering (i 1000 kr.)			
Selvfinansiering	192	260	452
Stat	0	0	0
Region	574	781	1.355
Kommune	0	0	0
Private	0	0	0
Øvrige	0	0	0
Total	766	1.041	1.807

Punkt 11. Underskrift

Viborg 5/10 2016

Sted, dato

Ansøgers underskrift

mercantec⁺
karrierecenter midt

H.C. Andersens Vej 9 • 8800 Viborg
Tlf +45 89 50 33 00 • Fax +45 89 50 33 01

Ansøgning

Vedrørende

Udvikling og ledelse af professionelle læringsfællesskaber som drivkraft
i kvalitetsudvikling af ungdomsuddannelserne

01-01-17 til 31-12-18

Ansøger

Ansøger: Uddannelsescenter Holstebro

Navn: Ann Østergaard

Evt. afdeling:

Adresse: Døesvej 70-76

Postnummer og by: 7500 Holstebro

Kontaktperson: Dagmar Skovbo

E-mail: ds@ucholstebro.dk

Tlf.: 99122401

CVR. Nr.: 28311257

Resumé

Projektet sigter på, at lederne på ungdomsuddannelserne udvikler deres pædagogiske ledelseskompetencer. Lederne skal have kompetencerne til at udvikle professionelle læringsfællesskaber, som er en forudsætning for, at der sker en reel pædagogisk udvikling i ungdomsuddannelserne, som kan imødekomme de muligheder og udfordringer ungdomsuddannelsessystemet står overfor i dag. Samtidig er det en vigtig pædagogisk ledelseskompetence at kunne inddrage lærernes viden og erfaring i skoleorganisationens visioner og mål for en dynamisk kvalitetssikring af ungdomsuddannelserne. Projektet er et paraplyprojekt og indeholder både ledelses- og lærerudviklingsprojekter og sammen dækker disse delprojekter følgende ungdomsuddannelser: EUD, HTX, HHX, STX og EUX. Nationalt Center for Erhvervspædagogik (NCE), Professionshøjskolen Metropol tilbyder at knytte et egenfinansieret forskningsprojekt til udviklingsprojektet med henblik på at udvikle en viden om, hvordan man konkret kan *lede* og *udvikle* professionelle læringsfællesskaber. Resultatet af forskningsprojektet vil indgå som en del af paraplyprojektets leverancer til Region Midt.

Indholdsfortegnelse

Ansøgning del 1	2
Indhold og baggrund for ansøgningen.....	2
Punkt 1. Formål og mål	4
Punkt 1 nr. 1 Formål	4
Punkt 1 nr. 2 Mål	4
Punkt 2. Målgruppen	5
Punkt 3. Læring.....	5
Punkt 4. Effekt og resultatkrav	6
Punkt 5. Overvågning af initiativets fremdrift	11
Ansøgning del 2	12
Punkt 6. Beskrivelse af indhold.....	12
Punkt 7. Organisering og aktører	12
Punkt 7 nr. 1 Styregruppe / projektgruppe	13
Punkt 7 nr. 2 Ansvar for projektledelse	14
Punkt 7 nr. 3 Samspil med evt. samarbejdspartnere.....	14
Punkt 8. Forankring	14
Punkt 9. Effektkæde.....	16
Punkt 10. Budget.....	17
Punkt 10 nr. 1 Budget	17
Punkt 11. Underskrift	17

Ansøgning del 1

Indhold og baggrund for ansøgningen

Ungdomsuddannelsernes udvikling af kvaliteten af undervisningen sker løbende. Udviklingen skal ske *både* på baggrund af de konkrete problemer, som lærerne oplever i forbindelse med deres undervisning på skolerne *og* på baggrund af eksterne krav om ændring af skolernes pædagogiske og didaktiske arbejde som de kommer til udtryk gennem reformer, centralt bestemte indsatser og policyforventninger.

Skolernes ledelse har et særligt ansvar for at implementere de eksterne krav til en kvalitetsudvikling af skolens undervisning, men samtidigt også et behov for, at denne udvikling forankres i skolens daglige arbejde og i de udfordringer, lærerne oplever her. Ellers bliver der nemt tale om en 'som om'-udvikling, som i realiteten ikke er en kvalitetsudvikling. Skolernes ledelsesrum har ændret sig i de seneste år, derfor er der brug for en kvalificeret udvikling af de pædagogiske ledelseskompetencer.

Projektet indeholder således to fokuspunkter: udvikling af *pædagogisk ledelse* og udvikling af lærergrupper som *professionelle læringsfællesskaber*. Den pædagogiske ledelsesopgave er med andre ord at initiere, vejlede, støtte og vedligeholde udviklingen af professionelle læringsfællesskaber med sigte på en kvalitetssikring af uddannelserne og udviklingen af skoleinstitutionerne.

Dette projekt har udgangspunkt i, hvad meget forskning viser, at det er læreren, der er den mest afgørende faktor, når det drejer sig om at sikre og udvikle kvaliteten af undervisningen (John Hattie (2013): Synlig læ-

ring for lærere. Dafolo; Michael Felten (2013): Auf die Lehrer kommt es an. Gütersloher Verlaghaus). Nyere forskning viser, at dette bedst sker, hvis lærerne indgår i professionelle læringsfællesskaber (Andy Hargreaves (2005): Undervisning i videnssamfundet – uddannelse i en usikker tid. Klim; Thomas R.S. Albrechtsen: Professionelle læringsfællesskaber – Teamsamarbejde og undervisningsudvikling. Dafolo). I professionelle læringsfællesskaber udvikles lærernes kompetencer til systematisk at bearbejde deres erfaringer fra den daglige undervisning, så udfordringerne her kan mødes med relevante løsninger, der både passer til de konkrete problemer og indoptager ny pædagogisk og didaktisk forskning på området.

Projektets overordnede sigte er derfor at styrke lærernes kompetencer ved at udvikle deres professionalitet. For at dette kan ske, er det en væsentlig forudsætning for lærernes udvikling, at de får den nødvendige støtte og kvalitetssikring gennem uddannelsesinstitutionens pædagogiske ledelse.

Projektet vil altså knytte udviklingen af den pædagogiske ledelse og udviklingen af lærerens professionalitet sammen.

I begge tilfælde drejer det sig om at udvikle deltagernes professionelle kapital, som henholdsvis pædagogiske ledere og som lærere i en ungdomsuddannelse. Ved professionel kapital forstås en enhed af human kapital, social kapital og beslutningskapital (Andy Hargreaves & Michael Fullen: Professionel capital (2012): Transforming Teaching in Every School. Routledge)

Lærernes professionelle udvikling vil ske gennem udvikling af lærergrupper som professionelle læringsfællesskaber, der på en systematisk måde kan bearbejde deres erfaringer fra undervisningen. Hermed bliver der skabt et grundlag for kvalitetssikring og varig udvikling. Lærerne vil i projektet lære metoder, der kan understøtte denne systematik og udviklingen af fællesskaberne. Dertil mulighed for at øge deres viden om de pædagogiske og didaktiske forhold, der kan kvalificere deres erfaringer.

Lederne vil udvikle deres professionalitet i forhold til at udvikle deres kompetencer til at udøve pædagogisk ledelse. Dette vil både ske ved, at lederne får mulighed for at lære relevante metoder og ved at de øver sig i at lede læringsfællesskaberne og systematisk reflektere deres erfaringer i et udviklingsperspektiv.

Lederne skal både støtte lærerne i deres udvikling af deres professionelle læringsfællesskaber og støtte at lærergrupperne indoptager eksterne krav og ny viden som grundlag for deres udvikling af undervisningen.

NCE, professionshøjskolen Metropol vil knytte et **egenfinansieret forskningsprojekt** til udviklingsprojektet. Forskningsspørgsmålet lyder: *Hvordan kan en skoles pædagogiske udvikling understøttes gennem en professionalisering af lærergruppernes arbejde med systematisk erfaringsbearbejdning og tilegnelse af ny pædagogisk og didaktisk viden, og hvilken ledelsesmæssig støtte kræver dette.* Datamaterialet består dels af den viden og de dokumenter, der produceres i projektforløbet i forbindelse med NCE's konsulentopgaver, dels en række interviews med skolernes ledere, som skolerne har indvilget i at deltage i.

Forskningsdelen vil primært bestå i at indsamle data, beskrive og analysere disse data, samt vurdere de valgte metoder i forhold til udvikling af professionelle læringsfællesskaber og den effekt det vil have på udvikling af og implementeringen af forandringer i undervisningen og på kvalitetsudviklingen på skolerne.

Der vil blive udarbejdet en forskningsrapport. Formidlingen af resultaterne fra forskningsprojektet vil være en del af den samlede projektleverance til Regionerne. Det vil ske i form af en udgivelse af et 'håndt on' for-

slag til, hvordan man kan udvikle læringsfællesskaber på egen skole. Materialet vil have ledere og lærere på ungdomsuddannelser som målgruppe.

Punkt 1. Formål og mål

Punkt 1 nr. 1 Formål

En række skoler i Region Midt deler en **vision** om, at lederne på ungdomsuddannelserne udvikler deres kompetencer i pædagogisk ledelse, dels for at understøtte udviklingen af læringsfællesskaber blandt lærerne, dels for at kvalitetssikre lærernes arbejde med henblik på en dynamisk udvikling af skolernes kerneydelser: undervisning, således at skolerne fortsat udvikler undervisningstilbud, der modsvarer et samfundsmæssigt behov og krav.

Projektet har som formål, at ledere og lærere udvikler erfaringer med og viden om at udvikle og lede professionelle læringsfællesskaber, der skal være drivkraft i kvalitetsudvikling af ungdomsuddannelserne.

For at gøre det muligt at opnå formålet, er der behov for at få viden om og erfaringer med at udvikle professionelle læringsfællesskaber mellem lærerne og at få viden om og erfaringer med ledelse af sådanne professionelle læringsfællesskaber.

Projektet består af en række delprojekter, hvis mål skal sikre at formålet med projektet kan opnås. To delprojekter omhandler udvikling af pædagogisk ledelse og tre delprojekter omhandler udvikling af lærernes professionelle læringsfællesskaber.

Delprojekterne er samlet i et **paraplyprojekt**, der ledes af en styregruppe bestående af både ledere og lærerrepræsentanter. Det er styregruppens ansvar at sikre projektets fremdrift og reflektere de muligheder og evt. vanskeligheder skolerne har for dynamisk at indoptage de erfaringer, der opstår. Styregruppen skal ligeledes bidrage med at formidle resultaterne af projektet til omverdenen.

Både gymnasiale (STX, HTX, HHX), EUX og EUD-uddannelser er involveret i projektet.

De deltagende skoler er:

- Teknisk Skole Silkeborg (Udvikling af pædagogisk ledelse, HTX og EUD). Her deltager 8 ledere.
- Uddannelsescenter Holsebro (ledelses- og lærerudvikling af professionelle læringsfællesskaber, HTX, HHX, EUX og EUD). Deltager med 18 ledere og en lærergruppe fra indgangen Fødevarer og Ernæring
- Den jyske håndværker Skole (professionelle læringsfællesskaber blandt lærerne på EUX). Deltager med en lærergruppe fra EUX.
- Horsens Gymnasium (professionelle læringsfællesskaber blandt lærerne, STX). Deltager med en lærergruppe knyttet til en af skolens studieretninger.

Punkt 1 nr. 2 Mål

Projektets **langsigtede mål**

- At kvaliteten i ungdomsuddannelserne øges og tilgodeser omverdenens krav og forventninger (elevernes, arbejdsmarkedets, videreuddannelsessystemets og samfundets)

Projektets **kortsigtede mål**

- At ledere og lærere i et samarbejdende fællesskab udvikler uddannelser, der bygger på indsigtfuld viden og erfaringer med at implementere omverdens krav og forventninger i forhold til den reelle pædagogiske virkelighed og praksis på skolerne med en øget kvalitet for øje.

Dette mål er opdelt i følgende delmål:

- At udvikle ledernes kompetencer til at initiere, støtte og kvalitetssikre lærernes professionelle læringsfællesskaber (særligt mål for UC Holstebro).
- At udvikle ledernes kompetencer til gennem styrkebaseret ledelse at understøtte professionelle læringsfællesskaber (særligt mål for Teknisk skole Silkeborg).
- At udvikle professionelle læringsfællesskaber blandt lærerne
- At udvikle ledernes kompetencer til at implementere deres viden og erfaring med resultaterne af lærernes udvikling af praksis i en forsat kvalitetssikring af ungdomsuddannelserne

Punkt 2. Målgruppen

Målgruppen er primært nuværende og kommende elever på ungdomsuddannelserne. Målgruppen vil opleve en øget kvalitet i undervisningen.

Målgruppen er sekundært ledere og lærere i ungdomsuddannelserne. Målgruppen vil få den viden, der er et resultat af projektet formidlet, så den er handlingsorienteret.

Målgruppen er tertiært undervisningsministeriet. Målgruppen vil få muligheder for at få indsigt i, hvorledes reform- og policykrav kan omsættes i uddannelserne, således at krav og forventninger til uddannelserne er udviklet og implementeret i forhold til den pædagogiske virkelighed på uddannelserne.

Punkt 3. Læring

Læringen vil finde sted på forskellige niveauer:

Vi anser det for en styrke, at der i udviklingen af pædagogisk ledelse gøres erfaringer med et flertal af metoder.

Professionel pædagogisk ledelse af læringsfællesskaber, særligt for ledelsesprojektet på UC Holstebro. At lære:

- At formulere, formidle og indgå i en dialog med lærerne om de pædagogiske udviklingsforventninger
- At støtte de professionelle læringsfællesskabers arbejde med udviklingsforventningerne
- At revidere og nyudvikle udviklingsforventningerne til lærerne på baggrund af lærergruppernes professionelle erfaringer med udvikling af deres pædagogiske praksis
- At tilegne sig og lære at anvende to forskellige metoder til udvikling af professionelle læringsfællesskaber:
 - 1) Fælles erfaringsbearbejdning gennem analyser af konkrete eksempler på praktiseret pædagogisk ledelse.
 - 2) Aktionslæring i forhold til udviklingsinitiativer. Aktionslæringsmetoden vil være den såkaldte Via-model, hvor hver deltager i udviklingsprojektet har sit individuelle projekt som bidrager til gruppens samlede projekt.
- At udvikle vidensdelingsmetode i gruppen af ledere, der kan støtte en samlet udvikling af skolens pædagogiske ledelse.

Udvikling af pædagogisk ledelse, særligt for ledelsesprojektet på Teknisk skole Silkeborg. At lære:

- At formulere, formidle og indgå i en dialog med lærerne om de pædagogiske udviklingsforventninger til lærerne.
- At støtte implementeringen af nye pædagogiske tiltag på skolen
- At understøtte professionelle læringsfællesskaber.
- At udvikle 'os mest, hvor vi i forvejen er stærke'
- At finde et fodfæste som kompetente pædagogiske ledere

Teknisk skole Silkeborg indgår pt i kontraktforhandlinger med henblik på at blive virksomhedsvejleder for en ErhvervsPhd, som har fokus på den styrkebaserede læringsorganisation. Resultater fra dette projekt vil også tilgå projektet.

Der deltager lærergrupper fra så mange forskellige uddannelser som STX, HTX, HHX, EUX og EUD. Det vil styrke mulighederne for at få viden og erfaringer, som kan inspirere en bred målgruppe af lærere og ledere inden for ungdomsuddannelserne.

Professionelle læringsfællesskaber blandt lærerne:

- At kunne reflektere over og analysere egen og fælles praksis
- At kunne analysere forholdet mellem ledelsen udviklingsforventninger og de muligheder og barrierer, der findes i en undervisningspraksis for at implementere disse og foreslå relevante pædagogiske og didaktiske løsninger
- At arbejde udviklingsorienteret med egen og fælles praksis omkring en klasse
- Tilegne sig og lære at anvende to forskellige metoder til udvikling af professionelle læringsfællesskaber:
 - 1) Fælles erfaringsbearbejdning gennem analyser af konkrete undervisningssituationer (metode beskrevet af A. Würker)
 - 2) Aktionslæring i forhold til udviklingsinitiativer. Aktionslæringsmetoden vil være den såkaldte Via-model, hvor hver deltager i udviklingsprojektet har sit individuelle projekt som bidrager til gruppens samlede projekt.
- At anvende egen kompetenceudvikling i fremtidige samarbejdsrelationer med henblik på at bidrage til implementering af professionelle læringsfællesskaber blandt kolleger, som et led i en spredningseffekt af den viden og de erfaringer, projektet har resulteret i.

Punkt 4. Effekt og resultatkrav

Alle lærergrupper har opstart 1-1-17 og deltager i forløbet indtil 31-6-18. Lærergruppen på Horsens Gymnasium deltager dog i en mindre grad i foråret 2017, men med fuld styrke i skoleåret 2017-18. Gruppen vil tilsammen indgå i de samme antal aktiviteter som de øvrige lærergrupper. Den lidt anderledes tilrettelæggelse har årsag i et uddannelsesteknisk forhold om, hvornår en lærergruppe kan allokeres i forhold til uddannelsesplanen for stx. Lærergruppen vil gennemgå de samme aktiviteter, som de øvrige lærergrupper, blot med en lidt anden tidskadance.

Mål 1

At udvikle ledernes kompetencer til at initiere, større og kvalitetssikre lærernes professionelle læringsfællesskaber (særligt mål for UC Holstebro).

Resultatkrav	Målemetode
Resultatkrav 1.1 Projektet indledes med et kick-	Der foreligger metodepapirer januar 2017.

off seminar. Her præsenteres de metoder, der skal anvendes i hele projektforløbet og ledelsens arbejde med at tilegne sig metoderne igangsættes	Seminaret skal være afholdt senest februar 2017.
Resultatkrav 1.2 Lederne inddeles i projektgrupper efter deres opgavefunktion i organisationen. Hver ledergruppe skal lære at systematisere og reflektere deres erfaringer efter en tysk metode (A. Würker), der er tilpasset danske forhold. Lederne arbejder med metoden løbende i hele projektperioden med konsulentstøtte. Metoden introduceres på kickoffseminaret 2017 og skal jævnlig anvendes i hele projektperioden.	Der arbejdes skriftlig og mundtligt, når der arbejdes med metoden. De skriftlige produkter indgår i en løbende journal over resultaterne fra anvendelsen af metoden.
Resultatkrav 1.3 Hver leder skal formulere et personligt udviklingsprojekt, der skal danne grundlag for et aktionslæringsprojekt.	Der foreligger en individuel projektbeskrivelse, medio marts 2017. Projektbeskrivelsen revideres /udvikles fortløbende som en form for logbog.
Resultatkrav 1.4 Der afholdes to aktionslæringsseancer for hvert halvår. I tilknytning til seancerne, vil lederne få tilført viden om relevante emner, der udspringer af deres projekter. Ledergruppen systematiserer og reflekterer deres erfaringer med at praktisere pædagogisk ledelse på baggrund af de lærte metoder. Midlerne til ledernes arbejde med at praktisere pædagogisk ledelse og øve og træne tilgangen i deres ledelsesarbejde indgår ikke i ansøgningen, men vil foregå.	Hvert personligt projekt revideres efter hvert forløb (som en form for logbog). Målet er nået, når disse foreligger.

Resultatkrav 1.5 Som afslutning for hvert halvår mødes hele ledelsesgruppen og anvender de lærte metoder i forhold til en udvalgt fælles ledelsesopgave. Fokus på evaluering af og status for kompetenceniveauet for pædagogisk ledelse og udviklingen af de professionelle læringsfællesskaber	Konsulenterne udarbejder et statusnotat, der både indeholder en form for status på de opnåede resultater og forslag til de kommende udviklingsområder. Ultimo hvert halvår i projektperioden.
Resultatkrav 1.6 Projektet evalueres med sigte på en vurdering af forholdet mellem de anvendte metoder, processen og de opnåede kompetencer indenfor pædagogisk ledelse. I samarbejde med udvalgte projektdeltager udpeges områder for både en fortsat implementering og for en formidling til målgrupperne	Notat foreligger efteråret 2018

Mål 2

At udvikle ledernes kompetencer til gennem styrkebaseret ledelse at understøtte professionelle læringsfællesskaber (særligt mål for Teknisk skole Silkeborg).

Resultatkrav	Målemetode
Resultatkrav 2.1 Projektet indledes med et kick-off seminar. Her præsenteres de metoder, der skal anvendes i hele projektforløbet og ledelsens arbejde med at tilegne sig metoderne igangsættes	Måle metode 2.1 Seminaret er afholdt primo 2017
Resultatkrav 2.2 Der afholdes to seminarer/fællesarbejdsdage pr. halvår. Deltagerne er ledelsesgruppen og konsulenten. På hvert seminar arbejdes der med tilgangen - styrkebaseret - ledelse. Ledergruppen systematiserer og reflekterer deres erfaringer med at praktisere pædagogisk ledelse og erfaringerne med de interventioner, konsu-	Materialer og opsamlings vil foreligge som en række dokumenter og vil dokumenterer aktiviteterne/resultatkravet.

lenten har foretaget i perioderne mellem seminarerne. Midlerne til ledernes arbejde med at praktisere styrkebaseret ledelse og øve og træne tilgangen i deres ledelsesarbejde indgår ikke i ansøgningen, men vil foregå.	
Resultatkrav 2.3 Som afslutning for hvert halvår mødes hele ledelsesgruppen og anvender de lærte metoder i forhold til en udvalgt fælles ledelsesopgave. Fokus på evaluering af og status for kompetenceniveauet for pædagogisk ledelse og udviklingen af de professionelle læringsfællesskaber	Konsulenterne udarbejder et statusnotat, der både indeholder en form for status på de opnåede resultater og forslag til de kommende udviklingsområder. Ultimo hvert halvår i projektperioden.

Mål 3

At udvikle professionelle læringsfællesskaber blandt lærerne

Resultatkrav	Målemetode
Resultatkrav 3.1 Lærerne har – med udgangspunkt i en analyse og refleksion over egen praksis opstillet en prioriteret oversigt over begrundede og ønskværdige forandringer	Skal foreligge i en skriftlig form, et notat der jævnlig revideres. Konsulenterne supplerer notatet med en pædagogisk-didaktisk del, der kan udstikke sammenhængen mellem udfordringerne og den pædagogiske-didaktiske viden og kompetencer, der er relevant til at løse udfordringerne.
Resultatkrav 3.2 Lærergrupperne skal lære at systematisere og reflektere deres erfaringer efter en tysk metode (A. Würker), der er tilpasset danske forhold. Metoden introduceres primo 2017 og skal jævnlig anvendes i hele projektperioden. Der ydes konsulentstøtte.	Der foreligger et metodepapir januar 2017. Der arbejdes skriftlig og mundtligt, når der arbejdes med metoden. De skriftlige produkter indgår i en løbende journal over resultaterne fra anvendelsen af metoden.
Resultatkrav 3.3 Hver lærer skal formulere et	Der foreligger et metodepapir januar 2017.

personligt udviklingsprojekt, der skal danne grundlag for et aktionslæringsprojekt.	Der foreligger en individuel projektbeskrivelse senest marts 2017. Projektbeskrivelsen revideres /udvikles fortløbende som en form for logbog.
Resultatkrav 3.4 Lærergrupperne indgår i et aktionslæringsforløb i hele projektperioden med henblik på en individuel og fælles systematisk erfaringsbearbejdelse som grundlag for pædagogisk udvikling	Der afholdes 3 aktionslæringsseancer pr. halvår. Målemetoden er, at seancerne er afholdt. Hvert halvår udarbejder konsulenterne en statusrapport, der beskriver resultaterne og kort redegør for, hvilke udviklingstiltag aktiviteterne er resulteret i.
Resultatkrav 3.5 De to metoder evalueres i forhold til et krav om, at der er udviklet professionelle læringsfællesskaber	Evalueringen vil være en del af forskningsprojektet. Der foreligger et notat, der indeholder en beskrivelse og analyse af forløbene i lærergrupperne. Efteråret 2018.

Mål 4

At udvikle ledernes kompetencer til at implementere deres viden og erfaring med resultaterne af lærernes udvikling af praksis i en forsat kvalitetssikring af ungdomsuddannelserne

Resultatkrav	Målemetode
Resultatkrav 4.1 Som afslutning for hvert halvår mødes hele ledelsesgruppen og anvender de lærte metoder i forhold til en udvalgt fælles ledelsesopgave. Fokus på evaluering af og status for kompetenceniveauet for pædagogisk ledelse og udviklingen af de professionelle læringsfællesskaber blandt lærerne.	De konsulenter, der hver især er knyttet til ledelsesprojekterne udarbejder et statusnotat, der både indeholder en form for status på de opnåede resultater og forslag til de kommende udviklingsområder. Ultimo hvert halvår i projektperioden.
Resultatkrav 4.2 Projektet evalueres med sigte på en vurdering af forholdet mellem de anvendte metoder, processen og de opnåede kom-	Denne aktivitet indgår i forskningsprojektet. Der vil foreligge et notat, der beskriver resultaterne af evalueringen.

petencer inden for pædagogisk ledelse. I samarbejde med udvalgte projektdeltager udpeges områder for både en fortsat implementering og for en formidling til målgrupperne	
---	--

Punkt 5. Overvågning af initiativets fremdrift

	Ultimo juli 2017	Ultimo december 2017	Ultimo juli 2018	Ultimo december 2018
UC Holstebro Ledelsesprojekt.	Statusrapport, der beskriver de aktiviteter der er afholdt jfr. resultatkravene og en beskrivelse af i hvilket omfang, målene er opnået, samt hvilke fremdrift der følger heraf. Eksempler på erfaringer med metoderne i forhold til at udvikle pædagogisk ledelse af læringsfællesskaber vil indgå i statusrapporten.	Statusrapport, der beskriver de aktiviteter der er afholdt jfr. resultatkravene og en beskrivelse af i hvilket omfang, målene er opnået, samt hvilke fremdrift der følger heraf. Eksempler på erfaringer med metoderne i forhold til at udvikle pædagogisk ledelse af læringsfællesskaber vil indgå i statusrapporten.	Statusrapport, der beskriver de aktiviteter der er afholdt jfr. resultatkravene og en beskrivelse af i hvilket omfang, målene er opnået, samt hvilke fremdrift der følger heraf. Eksempler på erfaringer med metoderne i forhold til at udvikle pædagogisk ledelse af læringsfællesskaber vil indgå i statusrapporten.	Delrapport udarbejdes
Teknisk Skole Silkeborg	Som ovenstående	Som ovenstående	Som ovenstående	Delrapport udarbejdes
Lærerprojektet	Statusrapport, der beskriver de aktiviteter der er afholdt jfr. resultatkravene og en beskrivelse af i hvilket omfang, målene er opnået, samt hvilke fremdrift der følger heraf. Eksempler på erfaringer med metoderne i	Statusrapport, der beskriver de aktiviteter der er afholdt jfr. resultatkravene og en beskrivelse af i hvilket omfang, målene er opnået, samt hvilke fremdrift der følger heraf. Eksempler på erfaringer med metoderne i	Statusrapport, der beskriver de aktiviteter der er afholdt jfr. resultatkravene og en beskrivelse af i hvilket omfang, målene er opnået, samt hvilke fremdrift der følger heraf. Eksempler på erfaringer med metoderne i	Delrapport udarbejdes

	forhold til at udvikle de professionelle læringsfællesskaber vil indgå i statusrapporten.	forhold til at udvikle de professionelle læringsfællesskaber vil indgå i statusrapporten.	forhold til at udvikle de professionelle læringsfællesskaber vil indgå i statusrapporten.	
Paraplyprojektet Styregruppen		Der afleveres en statusrapport, som indeholder en beskrivelse, analyse og vurdering af erfaringerne fra delprojekterne og den samlede fremdrift for projektet		Styregruppen er ansvarlig for at indsende delrapporterne til regionen, samt en overordnet redegørelse for projektets resultater. Styregruppen udarbejder en formidlings- og kommunikationsplan for, hvorledes resultaterne fra projektet skal implementeres og formidles
Forskningsprojektet (egenfinansieret af NCE, professioneshøjskolen, Metropol)				Forskningsrapport indsendes til regionen. Et 'hands-on' materiale, der kan vendes af ledere og lærere på ungdomsuddannelserne fremsendes til regionen

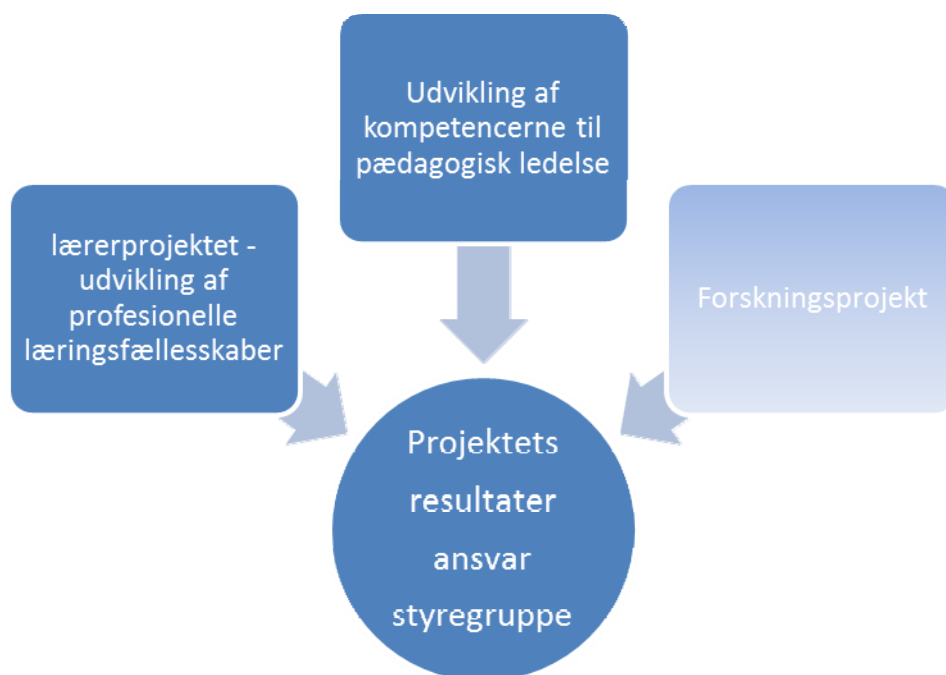
Ansøgning del 2

Punkt 6. Beskrivelse af indhold

Feltet vil blive udfyldt efter en evt. bevilling og ske i samarbejde med administrationen i Region Midtjylland.

Punkt 7. Organisering og aktører

Sammenhæng mellem delprojekterne og resultaterne af paraplyprojektet (vision og formål)

Ledelsesprojektet:

- Teknisk Skole Silkeborg (Udvikling af pædagogisk ledelse, HTX og EUD). Projektansvarlig. Vicedirektør og rektor Anja Lange.
- Uddannelsescenter Holsebro (ledelse af professionelle læringsfællesskaber, HTX, HHX, UX og EUD). Projektansvarlig Udviklingschef Dagmar Skovbo.

Lærerprojektet – udvikling af professionelle læringsfællesskaber.

- Den jyske håndværker Skole (professionelle læringsfællesskaber blandt lærerne på EUX). Projektansvarlig uddannelsesleder Allan Bergmann Rasmussen
- Horsens Gymnasium (professionelle læringsfællesskaber blandt lærerne, STX). Vicerektor Henriette Andersen.
- Uddannelsescenter Holsebro (udvikling af professionelle læringsfællesskaber, HTX, HHX, UX og EUD). Projektansvarlig Udviklingschef Dagmar Skovbo

Styregruppe:

Ledes af den projektansvarlige Udviklingschef Dagmar Skovbo, UC Holstebro. Styregruppen består i øvrigt af en leder og lærerrepræsentant fra hver uddannelsesinstitution. En af konsulenterne fra NCE, professionshøjskolen Metropol deltager for at knytte sammenhæng mellem udviklingsprojektet og forskningsprojektet.

Forskningsprojektet

NCE, professionshøjskolen Metropol's eget finansierede forskningsprojekt ledes af lektor Kjeld Steen Iversen.

Punkt 7 nr. 1 Styregruppe / projektgruppe

Det er styregruppens ansvar at bistå projektlederen og dermed tilgodese, at der sker en fælles systematisk erfaringsopsamling og refleksion på tværs af delprojekterne. Styregruppen har ansvaret for projektets fremdrift, samt det overordnede ansvar for, at delprojekterne får afleveret de aftalte skriftlige dokumenter og rapporter.

Punkt 7 nr. 2 Ansvar for projektledelse

Projektansvaret er placeret hos UC Holstebro, hvor den daglige projektledelse vil blive varetaget af Udviklingschef Dagmar Skovbo.

Det er projektlederens ansvar at følge delprojekterne i forhold til, hvorvidt projekterne når de aftalte resultatomål og dermed som aftalt bidrager til opfyldelsen af projektets samlede mål /formål. Projektlederen står for kommunikationen til Region Midt og leder og koordinerer det fælles systematiske refleksionsarbejde i styregruppe.

Punkt 7 nr. 3 Samspil med evt. samarbejdspartnere

Der indgår i alt fire uddannelsesinstitutioner i det samlede projekt, og det er tidligere omtalt med hvilke mål og med hvilke aktiviteter, hver af institutioner skal bidrage til opfyldelsen af formålet.

Uddannelsesinstitutionerne kan ikke nå målene uden af få støtte af en række konsulentfunktioner.

Teknisk skole Silkeborg får hjælp til mål og indhold i ledelsesprojektet af erhvervspsykolog Helen Eriksen. Se nærmere herom på <http://heleneriksen.com/>. Helen Eriksen har en årelang og bredspekter erfaring med coaching og ledelsesudvikling. En aftale om hvilke opgaver Helen Eriksen skal løse for Teknisk Skole Silkeborg er vedhæftet ansøgningen.

Lærerudviklingsprojektet på UC Holstebro og lærerudviklingsprojektet får konsulentstøtte til indhold og proces ved konsulenter fra NCE, professionshøjskolen Metropol. De konsulenter, der vil deltage, har en mangeårig erfaring med at indgå i udviklingsprojekter, der er proces- og resultatorienterede. Konsulenterne har kompetencer til at bidrage med viden og erfaring om ledelses- og lærerudvikling. De anvendte metoder til procesudviklingen har de konsulenter særlige erfaringer med i forhold til både lærer- og ledelsesudvikling. I lærerudviklingsprojektet vil lektor Kjeld Sten Iversen og lektor Karin Løvenskjold Svejgaard indgå. I ledelsesudviklingsprojektet vil chefkonsulent og lektor Hans Jørgen Knudsen desuden deltage. Kjeld Sten Iversen har bidraget til udviklingen af en udgave af aktionslæringsprincippet, der pt anvendes en del i Danmark. Modellen kaldes VIA-modellen og er nærmere beskrevet i Benedicte Madsen et al (2010): Aktionslærings DNA – en håndbog om aktionslærings teori og metode. VIA Systime, hvor lektor Kjeld Sten Iversen i øvrigt er medforfatter. Alle tre konsulenter har deltaget eller deltager i det danske netværk for aktionslæring.

For de tre konsulenter fra NCE henvises i øvrigt til www.ucviden.dk, hvoraf det fremgår, hvilke opgaver konsulenterne har løst, deres cv og deres publiceringslister.

En aftale om hvilke opgaver, konsulenterne fra NCE skal løse i projektet, er vedhæftet ansøgningen

Punkt 8. Forankring

Hver af de deltagende skoler forpligter sig på at sprede erfaringerne fra projektet i deres netværk.

NCE vil formidle erfaringer fra projektet enten i Forsker-praktikker netværket, som NCE er sekretariat for eller på den årlige tilbagevendende NVE-konference (Ny viden om Erhvervsuddannelser),

hvor den seneste forskning og nyudviklede viden inden for erhvervsuddannelsessystemet bliver præsenteret.

Styregruppen vil som en del af sit arbejde udarbejde en kommunikations- og formidlingsplan, som forpligter skolerne til at formidle og forankre resultaterne fra projektet.

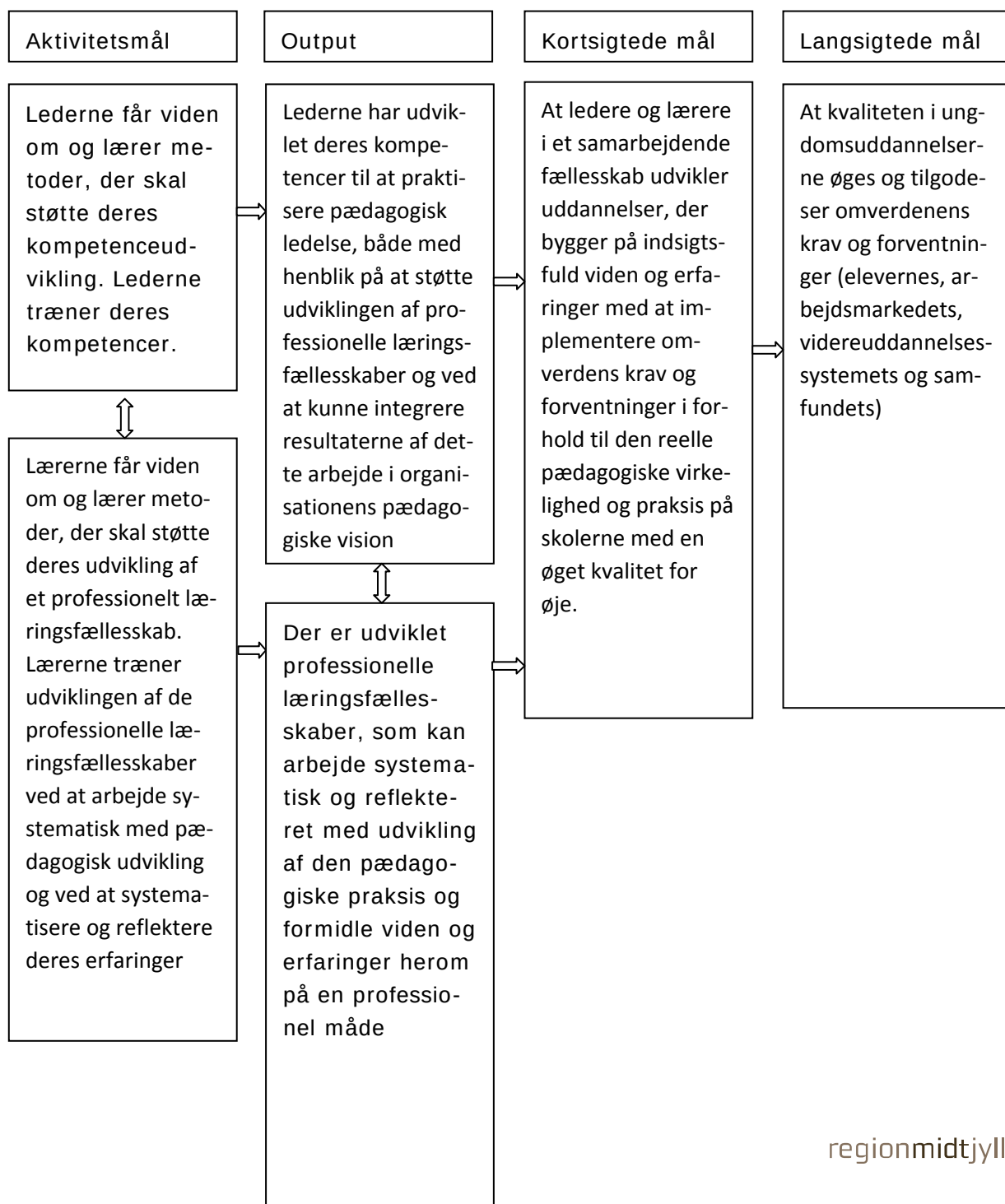
I forbindelse med forskningsprojektet vil der blive udarbejdet et hands-on materialer, der kan formidles af Region Midt, skolernes hjemmesider, www.emu.dk og på professionshøjskolen Metropol's hjemmeside.

Punkt 9. Effektkæde

Visionen med projektet er, at lederne på ungdomsuddannelserne udvikler deres kompetencer i pædagogisk ledelse, for dels for at understøtte udviklingen af læringsfællesskaber blandt lærerne, dels for at kvalitetssikre lærernes arbejde med henblik på en dynamisk udvikling af skolernes kerneydelsen: undervisning, således at skolerne fortsat udvikler undervisningstilbud, der modsvarer et samfundsmæssigt behov og krav.

Projektet har som formål, at ledere og lærere udvikler erfaringer med og viden om at udvikle og lede professionelle læringsfællesskaber, der skal være drivkraft i kvalitetsudvikling af ungdomsuddannelserne.

Visionen kommer til udtryk i det langsigtede mål med projektet. Det kortsigtede mål er udtryk for, hvordan formålet kan opfyldes.

De kritiske antagelser

Kompetencer baserer sig på viden og færdigheder. Hvorvidt kompetencer udfoldes og udvikles eller ej er et spørgsmål om, **hvordan** man kan gøre. Men det er også et spørgsmål om, **hvorvidt** man er motiveret, engageret og har forståelsen for kompetenceudviklingen. Hvis dette ikke er til stede, vil der ikke ske en kompetenceudvikling. Det er i de deltagende skoleinstitutioners interesse, at understøtte motivationen, engagementet og forståelsen for, at kompetenceudviklingen er nødvendig.

Punkt 10. Budget

Punkt 10 nr. 1 Budget

Et detaljeret budget er vedhæftet som bilag til ansøgningen

Udgiftsposter	Udgiftsbudget	
Udgiftsbudget (i 1000 kr)	1. år	2. år
Total		

Finansieringsbudget	Ansøgningen er baseret på følgende finansiering:	
Finansiering (i 1000 kr.)	2017	2018
Selvfinansiering		
Stat		
Region		
Kommune		
Private		
Øvrige		
Total		

Punkt 11. Underskrift

Sted, dato

Ansøgers underskrift

	UCC Holstebro		TS Silkeborg	
<i>pr.halvår</i>	Timer	kr.	Timer	kr.
Paraplyprojekt				
projektadm	30	12.570	-	
projektledelse	30	12.570	-	
styregr.møde, lærer- og ledelserepr	9	3.771	6	5.028
styregr.møde, rejsetid	18	7.542	-	-
rejseomkostninger		3.000		-
I alt	87	39.453	6	5.028
Ledelsesudviklingsprojekterne				
Planl., udvikl. undersøgelsesdesign				
arbejdsseminar, kickoff	480	201.120	240	100.560
anvendelse af metode, resultatkrav 2	960	402.240	480	201.120
arbejdsseminar 1	480	201.120	240	100.560
arbejdsseminar 2	160	67.040	80	33.520
evaluering med sigte på fremdriften	192	80.448	96	40.224
Møde- og forplejning		15.000		-
Rejsetid/rejseomk				
I alt	2.272	966.968	1.136	475.984
Lærerudviklingsprojekt				
udvikling/materialer				
aktivitet, resultatkrav 1	120	50.280	-	-
arbejdsseminar, kickoff	120	50.280	-	-
anvendelse af metode, resultatkrav 2	120	50.280	-	-
arbejdsseminar 2,	120	50.280	-	-
arbejdsseminar 3	120	50.280	-	-
Rejsetid og rejseomkostninger				
I alt	600	251.400	-	-
Total	2.959	1.257.821	1.142	481.012
Heraf medfinansiering:				
anvendelse af metode	960	402.240	480	201.120
Medfinansiering	500	213.895	166	69.973
I alt medfinansiering	1.460	616.135	646	271.093
Ansøges	1.499	641.686	497	209.919
Budget efteråret 2018				
ledelsesprojektet				
evaluering og opsamling	32	13.408	16	6.704
færdiggørelse af materialer	64	26.816	32	13.408
Rejsetid	-	15.000		

I alt	96	55.224	48	20.112
lærerudviklingsprojekt				
evaluering og opsamling	32	13.408	-	-
færdiggørelse af materialer	40	16.760	-	-
rejsetid				
I alt	72	30.168	-	-
Forskningsprojekt , udover ovenstående				
studentermedhjælp, udskrifter				
interviews, 10				
analyse				
rapport				
hands om materialer				
I alt				
total	168	85.392	48	20.112
Heraf medfinansiering:	42	21.348	12	5.028
Ansøges - efteråret 2018	126	64.044	36	15.084

Samlede udgifter 1-3. halvår	3.127	1.343.213	1.190	501.124
Heraf medfinansiering 1-3. halvår	1.502	637.483	658	276.121
Ansøges	1.625	705.730	533	225.003

	1.sem 2017	2.sem 2017	1.sem 2018	2.sem 2018
Paraplyprojekt	34.331	34.331	32.481	
Ledelsesudviklingsprojekterne	826.124	653.814	656.064	149.836
Lærerudviklingsprojekt	421.400	410.900	401.650	192.754
Forskningsprojekt udover ovenstående				182.750
I alt	1.281.855	1.099.045	1.090.195	525.340
Heraf medfin.	474.179	422.789	428.039	287.210
Ansøges	807.676	676.256	662.156	238.130
medfin %	37	38	39	55

Den Jyske Håndv		Horsens Gym		Konsulent Helen Eriksen	Metropol		Tot ex.fors
Timer	kr.	Timer	kr.	kr.	Timer	kr.	Timer
-		-			-		30
-		-			4		34
6	5.028	6	5.028		5	9.250	32
12	5.028	12	5.028		24	12.000	66
	3.000		3.000			3.000	-
18	13.056	18	13.056	-	33	24.250	162
-	-	-	-	93.750	90	83.250	810
-	-	-	-	-	96	88.800	1.536
-	-	-	-	93.750	90	83.250	810
-	-	-	-	31.250	30	27.750	270
-	-	-	-		30	27.750	318
-	-	-	-		-	-	-
					60	48.000	60
-	-	-	-	218.750	396	358.800	3.804
					20	18.500	20
120	50.280	120	50.280		60	55.500	420
120	50.280	120	50.280		60	55.500	420
120	50.280	120	50.280		60	55.500	420
120	50.280	120	50.280		60	55.500	420
120	50.280	120	50.280		60	55.500	420
					45	40.500	45
600	251.400	600	251.400	-	320	296.000	2.120
618	264.456	618	264.456	218.750	749	679.050	6.086
-	-	-	-				1.440
155	66.114	155	66.114	-	-	-	974
155	66.114	155	66.114	-	-	-	2.414
464	198.342	464	198.342	218.750	749	679.050	3.672
					20	18.500	68
					20	18.500	116
					12	6.000	12

-	-	-	-	-	52	43.000	196
32	13.408	32	13.408		30	27.750	126
40	16.760	40	16.760		40	37.000	160
					12	6.000	12
72	30.168	72	30.168		82	70.750	298
							-
							-
							-
							-
							-
					-	-	-
72	30.168	72	30.168	-	134	113.750	494
18	7.542	18	7.542	-	-	-	90
54	22.626	54	22.626	-	134	113.750	404

690	294.624	690	294.624	218.750	883	792.800	6.580
173	73.656	173	73.656	-	-	-	2.504
518	220.968	518	220.968	218.750	883	792.800	4.076

i alt
101.143
2.285.838
1.426.704
182.750
3.996.435
1.612.216
2.384.219
40

-

Total forskning kr.	Metropol forskning		Total incl. forskning	
	Timer	kr.	Timer	kr.
12.570	-		-	12.570
12.570	-		-	12.570
28.105	12	6.300	44	34.405
29.598	-		66	29.598
12.000		-	-	12.000
94.843	12	6.300	110	101.143
	70	36.750	70	36.750
478.680	-	-	810	478.680
692.160	-	-	1.536	692.160
478.680	-	-	810	478.680
159.560	-	-	270	159.560
148.422	150	78.750	468	227.172
15.000		-	-	15.000
48.000			60	48.000
2.020.502	220	115.500	4.024	2.136.002
18.500	50	26.250	70	44.750
206.340	60	31.500	480	237.840
206.340	60	31.500	480	237.840
206.340	60	31.500	480	237.840
206.340	60	31.500	480	237.840
206.340	60	31.500	480	237.840
40.500	-		45	40.500
1.050.200	350	183.750	2.470	1.233.950
3.165.545	582	305.550	6.604	3.471.095
603.360			1.440	603.360
416.096	582	305.550	1.556	721.646
1.019.456	582	305.550	2.996	1.325.006
2.146.089	-	-	3.608	2.146.089
38.612	30	15.750	98	54.362
58.724	30	15.750	146	74.474
21.000			12	21.000

118.336	60	31.500	256	149.836
67.974	30	15.750	156	83.724
87.280	30	15.750	190	103.030
6.000			12	6.000
161.254	60	31.500	358	192.754
-	80	20.000	80	20.000
-	50	26.250	50	26.250
-	100	52.500	100	52.500
-	100	52.500	100	52.500
-	60	31.500	60	31.500
-	390	182.750	390	182.750
279.590	510	245.750	1.004	525.340
41.460	510	245.750	600	287.210
238.130	-	-	404	238.130

3.445.135	1.092	551.300	7.672	3.996.435
1.060.916	1.092	551.300	3.596	1.612.216
2.384.219	-	-	4.076	2.384.219

Ansøgning

Vedrørende

Virtual Reality & læring

01.01. 2017 – 01. 01. 2019

Ansøger

Ansøger:	Mercantec
Navn:	Leif Rye Hauerslev
Evt. afdeling:	Viborg Tekniske Gymnasium
Adresse:	H.C. Andersens Vej 9
Postnummer og by:	8800 Viborg
Kontaktperson:	Leif Rye Hauerslev
E-mail:	lerh@mercantec.dk
Tlf.:	40382828
CVR. Nr.:	14 94 05 96

Resumé

Projektet vil arbejde med udvikling af undervisning med Virtual Reality teknologi i forhold til en styrkelse af de naturvidenskabelige fag på gymnasieniveau. Projektet har to vinkler.

1. Softwareudvikling af simulationer inden for afgrænsende temaer i fysik og matematik.
2. Udvikling af pædagogisk og didaktisk ramme for undervisning og læring med anvendelse af VR.

Projektet arbejder ud fra flere antagelser:

1. Det kan støtte elevernes læring at arbejde med understøttende læringsmidler i de naturvidenskabelige fag, hvor eleverne traditionelt har det svært med det abstrakte, faglige niveau.
2. VR-teknologien kan bidrage til, at der kan tilrettelægges en langt mere motiverende undervisning.
3. Ungdomsuddannelsesinstitutionerne kan ved anvendelse af ny teknologi i højere grad være medvirkende til, at unge mennesker vælger en uddannelse i naturvidenskabelig retning.

Indholdsfortegnelse

Ansøgning del 1	3
Baggrund for og indhold i ansøgningen.....	3
Punkt 1. Formål og mål.....	5
Punkt 1 nr. 1 Formål.....	5
Punkt 1 nr. 2 Mål.....	6
Punkt 2. Målgruppen	7
Punkt 3. Læring	7
Punkt 4. Effekt og resultatkrav	7
Skema til brug for uddybning af mål og resultatkrav	8
Punkt 5. Overvågning af initiativets fremdrift.....	10
Ansøgning del 2	10
Punkt 6. Beskrivelse af indhold	10
Punkt 7. Organisering og aktører	10
Punkt 7 nr. 1 Styregruppe / projektgruppe.....	11
Punkt 7 nr. 2 Ansvar for projektledelse.....	12
Punkt 7 nr. 3 Samspil med evt. samarbejdspartnere	12
Punkt 8. Forankring	12
Punkt 9. Effektkæde	12
Punkt 10. Budget	15
Punkt 11. Underskrift	16

Ansøgning del 1

Baggrund for og indhold i ansøgningen

Baggrund for ansøgningen

Udviklingen indenfor Virtual Reality (VR) er i voldsom fremgang. Det sikrer nye og unikke muligheder for at kunne virtualisere de naturvidenskabelige fag, hvor eleverne får mulighed for at interagere med emner, som de ofte har svært ved, hvilket gør dem ikke-motiverede.

Intern efterspørgsel efter VR og læring:

Elever og skoler

- Anvendelsen af ny undervisningsteknologi efterspørges af elever i de tekniske gymnasiers målgruppe. Erfaringer viser, at der sker en generel motivationsændring hos elever, når der anvendes en variation af nye undervisningsteknologier, som de samtidigt interesserer sig for i anden sammenhæng.
- Elevernes interesse for de naturvidenskabelige fag kan være vanskelig at fastholde. Det er typisk kompliceret og abstrakt teoretisk stof. Når underviseren ved hjælp af Virtual Reality kan flytte undervisnings- og læringsfokuset fra den abstrakte teori til det konkrete plan, vil eleverne lære mere effektivt, og undervisningen kan afvikles langt mere motiverende.

Lærere og skoler

- Lærerne ønsker at få udviklet redskaber, der anvender ny undervisningsteknologi, der er tilpasset undervisningen i forhold til elevgruppen. Virtuel Realitiy er i den sammenhæng et potent redskab, hvor mulighederne er uanede.
- Lærerne ønsker at arbejde med undervisningsformer, hvor læringsprocessen kan effektiviseres, gøres mere motiverende og understøtte temaer i den naturvidenskabelige undervisning, hvor skolerne erfaringsmæssigt oplever, at eleverne har svært ved at tilegne sig stoffet.

Ekstern efterspørgsel efter VR og læring:

Erhvervsliv og samarbejdspartnere:

- Erhvervslivet i Danmark efterpørger i stigende grad arbejdskraft, der er naturfagligt uddannet. Det gælder ingeniører, programmører, matematikere etc. Hvis ungdomsuddannelserne i langt højere grad end i dag kan dyrke og udvikle denne interesse tidligt og levere elever, der ønsker at videreuddanne sig indenfor det naturvidenskabelige felt, er samfundet kommet et langt stykke.
- Spilindustrien, der langt har overhalet filmindustrien i omsætning, oplever en akut mangel på uddannet arbejdskraft inden for både programmering og 3D-visualisering. Dette projekt har ikke direkte fokus på dette, men både gennem det, at eleverne kommer til at opleve mulighederne med VR-verden, og via de elever, der i projektet skal arbejde sammen med softwarehuset, vil der skabes en større forståelse for området, som kan motivere dem til fremadrettet at uddanne sig at arbejde inden for dette felt.

Generelt:

- Erfaringer fra skoler, universiteter og erhvervsliv peger på, at jo mere skolerne kan udnytte og anvende simuleringsteknologi i undervisningen, jo mere kan de unge motiveres, og det styrker læringen. De bliver dermed forberedt på en lang række af de kompetencer, de skal erhverve sig i fremtidige uddannelsesmæssige og erhvervsmæssige sammenhænge.

Samarbejdspartnerne forudsætninger:

Viborg Tekniske Gymnasium har arbejdet med VR og spil det sidste år, i forbindelse med oprettelsen af studieretningen Game Design. Dette er fortsat et af gymnasiets udviklingsområder de næste år. Det første år, hvor studieretningen har været udbudt, har 46 elever tilmeldt sig denne retning. Disse elever undervises i spiludvikling, og der anvendes spil i den normale undervisning i gymnasiets fagrække.

Fiskeriskolen i Thyborøn har gennem flere år arbejdet med simulation og udvikling af simulationssoftware i undervisningen. Dette anvendes nu som en fast bestanddel af undervisningen, men der er behov for yderligere udvikling i forhold til den almene naturvidenskabelige fag. Fiskeriskolen ønsker i dette projekt at arbejde med med 1 - 2 naturfaglige hold, der både anvender fysik og matematik.

UCH – Holstebro Teknisk Gymnasium har i flere år arbejdet med IT – anvendelsen i de naturvidenskabelige fag blandt andet koblet op mod laboratorieforsøg samt simulation af forsøgsrækker. Som et stort gymnasium med en skarp naturvidenskabelig profil er dette indsats- og udviklingsområde gennem flere år. Formålet med dette er at øge elevernes faglige indlæring samt at udnytte de modellerings- og simuleringsmuligheder, IT bidrager med. Holstebro Tekniske Gymnasium ønsker i dette projekt at arbejde med primært fysik, men inddrager også matematik.

Learnmark Gymnasium HTX har nogle erfaringer med Virtual reality, men ønsker at deltage i udviklings- og afprøvningsarbejdet for at styrke elevernes tilegnelse af viden i matematik og fysik, samtidig med at skolen opnår konkrete erfaringer med området. Skolen interesserer sig specifikt for remediering, som får tingene til at træde frem i forskellige modaliteter – hvordan er det, at forskellige elevtyper kan profitere af at have adgang til forskellige modaliteter?

Det tilknyttede Softwarefirma, der er beliggende på Arsenalet i Viborg, arbejder med VR og udvikling af software til anvendelse i VR. Dette har været firmaets primære fokus i flere år. Firmaet er gået ind som **partner**, fordi det er en udfordring at udvikle undervisningsmateriale i VR til netop fysik og matematik, som ikke er løftet før.

De eksterne konsulenter, der involveres i projektet, er alle erfarne udviklere og brugere af Virtual Reality. Arsenalet rummer flere inspiratorer qua de mange nye startups, hvor en lang række virksomheder arbejder med spiludvikling eller VR. Animation Workshop dyrker både undervisning og forskning i forhold til VR. I det danske forsvar har Digital Simulation været en fast del af især pilotuddannelserne gennem mange år.

Der er således stor erfaring internaliseret i projektet. Det gælder både i forhold til VR, simulation, programmering, pædagogik og didaktik.

Indhold

Projektets indhold kan opdeles i tre sammenhængende hovedkategorier.

1. Udvikling af VR-software, der understøtter og styrker undervisning og læring indenfor den naturvidenskabelige fagrække, det gælder matematik og fysik.
2. Udvikling af en pædagogisk og didaktisk metode, der understøtter undervisning med anvendelse af VR-teknologi og simulering. Metode og tilgang vil kunne anvendes af andre, der gerne vil bruge VR i undervisningen.
3. Afprøvning og test af de udviklede VR.læringsmaterialer i samspil med såvel software som pædagogisk og didaktisk metode

Arbejdsopgaverne følger faserne i projektet.

Præ-fase

Der skal opnås enighed om, hvilken fællesramme VR-simulationerne skal køre i. (Det kan være med udgangspunkt i *Det gamle Egypten, et laboratorium* eller... kun fantasien sætter grænser her) Her skal partnerne ideudvikle, sparre og efterfølgende udvikle.

Der skal opnås enighed om, hvilken "kvalitet" VR-simulationerne skal leve op til. Krav til kvalitet skal matche tidsforbrug og økonomi.

Der skal indsamles data på de simulationsmiljøer, der skal gengives via VR. Fagpersoner fra det naturvidenskabelige område bliver her centrale spillere i forhold til softwareudviklerne.

Udviklings og programmeringsfase

Når rammerne er sat, kan den egentlige udvikling og programmering i gang sættes. Denne fase vil være gennemgående og først afsluttes forud for det sidste halvår i projektperioden. Der arbejdes løbende med tests og tilretning.

Pædagogisk og didaktisk metode

- Sideløbende med udviklingen af selve softwaren skal der med hjælp fra eksperter (Arsenalet, Animation workshop, Flyvestation Karup) udvikles en pædagogisk og didaktisk metode, der understøtter undervisning og læring med anvendelse af VR-teknologi og simulation. Denne skal tilpasses både elevtype, niveau / faglighed og det udstyr, der arbejdes med, og de rammer og begrænsninger, dette sætter.

Formidlingsfase

Der udarbejdes efterfølgende oversigt over kommunikationsflow og løbende og efterfølgende formidling.

Punkt 1. Formål og mål

Punkt 1 nr. 1 Formål

Formålet med projektet er:

1. At udvikle software, der via Virtual reality kan understøtte undervisning og læring i naturvidenskabelige fag, hvor skolerne erfaringsmæssigt oplever:
 - a. At eleverne er vanskelige at motivere på grund af sværhedsgrad og abstraktionsniveau

- b. At elevernes læreprocesser i udvalgte fagområder traditionelt er udfordrede
 - c. At undervisningen ikke i tilstrækkelig grad er integreret med nye teknologier
 - d. At elevernes kompetencer i forhold til et videre uddannelsessigte ikke understøttes nok
 - e. At foretage tests med egne elever
- 2. At udvikle en pædagogisk og didaktisk metode, der understøtter undervisning via VR-simulation i forhold til målgruppen, niveauet og fagfeltet, der kan anvendes på tværs af partnerskoler.**
- a. Opsamling af viden fra områder, der har erfaring med simulation. (Karup: Heliwing eller andre)
 - b. Opsamling af relevant forskning på området som udgangspunkt for udviklingen
 - c. Via konsulenthjælp fra relevante aktører at sikre kompetenceopbygning hos lærere
 - d. At foretage test af den udviklede metode på egne elever
 - e. At udvikle en "how to do" beskrivelse eller skabelon, der kan anvendes af interessenter

Punkt 1 nr. 2 Mål

Langsigtede mål

- Visionen er at få skabt en VR-simulationsplatform, som der kan bygges videre på efter projektophør. Virtual Reality vil blive en større del af alle menneskers hverdag inden for få år. Derfor er det væsentligt at forberede både elever, lærere og skolerne generelt herpå i en undervisningssammenhæng.
- Mindre abstrakt undervisning/læring og mere konkret og erfaringsbaseret undervisning skal bidrage positivt til såvel undervisningsmetode som læreproces.
- Der skal sikres en langt højere interesse for de naturvidenskabelige fag blandt unge, og samtidig skal fokus på det naturvidenskabelige med en VR-tilgang forbedre både motivation og læringsproces.
- En større andel af de unge påvirkes i deres fremtidige uddannelsesvalg i retning af det naturvidenskabelige felt ved at udvikle og anvende og integrere en ny teknologi som VR.

Kortsigtede mål

- At finde og analysere tilgængelige og relevante forskningslitteratur på området.
- At udvikle en tematisk ramme for projektets programmeringsdel
- At opnå konsensus om udvalgte emner i matematik og fysik
- At fordele faglige temaer efter indhold og interesse mellem partnerne.
- At etablere en base på Viborg Tekniske Gymnasium for styring og kommunikation med software-firma
- At involvere relevante konsulenter med erfaring i forhold til simulation og VR.
- At involvere konsulenter med erfaring i forhold til VR, pædagogik og didaktik.
- At iværksætte relevant pædagogisk og didaktisk kompetenceopbygning hos lærerne.
- At indsamle den relativt omfattende data, der skal anvendes i forhold til at kunne producere VR.
- At sikre en udviklingsproces, hvor der testes med Beta-versioner sideløbende med udviklingen.
- At sikre et "færdigt" produkt, der indeholder minimum 5 VR simulationer i matematik og 5 VR simulationer i fysik.
- At foretage test med produktet i aktuelle undervisningsseancer.
- At involvere relevante elever i udviklingsarbejdet med produktet.

- Der opslås 2 internships for elever, varighed ½ år.

Punkt 2. Målgruppen

Involverede lærere - kompetenceopbygning og erfaring.

I første omgang vil projektet blive uddelegeret til relevante lærere med fagfaglig viden i forhold til matematik og fysik og interesse i programmering og VR.

Eleverne, der undervises i de naturvidenskabelige fag.

Da undervisningen er obligatorisk, udvælges en 1. klasse i matematik i 1. g og en klasse i fysik i 1. g på hver HTX-skole. Fiskeriskolen deltager med et EUD-hold, der arbejder med begge fag integreret i naturfag. Der udvælges to elever fra hver partnerskole, der får mulighed for at være en del af udviklingsprocessen. Dermed sikres både elevperspektiv (bruger) og involvering.

Punkt 3. Læring

Skolerne opnår læring i forhold til:

Virtual Reality

Projektet sikrer skolerne en dybere viden om VR, dens virkemuligheder, begrænsninger og "impact"

Via målrettet udviklingsarbejde bliver skolerne dygtige til at udnytte VR og det potentiale, der ligger her, i læringsmæssige og øvrige faglige sammenhænge.

Simulation

Skolerne får en dybere indsigt i eventuelle positive og negative konsekvenser af at bevæge sig fra abstrakt læring til konkret og erfaringsbaseret læring og undervisning. Der hentes viden om, hvordan simulationsundervisning virker mest optimalt i praksis, både via egne erfaringer og via erfarne konsulenter/aktører i dette felt.

Pædagogik og didaktik

Projektet genererer en dybere indsigt i, hvilke pædagogiske metoder og didaktiske tilgange og virkemidler det kræver for at optimere anvendelsen af VR-simulation i forhold til fag og målgruppe.

Skolerne erfarer gennem egen udvikling af pædagogisk og didaktisk metode, hvad der faktisk virker, og hvad der ikke gør.

Effekt og virkning

En del af læringspotentialet i dette udviklingsprojekt er nært forbundet med, hvilken effekt dette teknologiske og pædagogiske tiltag får. Elev- og lærerevaluering er her helt central og retningsgivende for den retning, som projektet drejes i.

Det er hensigten, at enkelte elever involveres i selve software udviklingsdelen, hvis det kan tilrettelægges hensigtsmæssigt for partnerne. Hvordan opleves det fra både udviklerside og elevside, at elever som slutbrugere er aktivt involveret i udviklingen? Dette sker med sigte på i fremtiden at lave flere af den slags erfaringsbaserede læringsforløb med private virksomheder i gymnasieverdenen.

Der skal udvikles og gennemføres interne kurser i to retninger. Pædagogisk og didaktisk / software og teknik. Disse kurser er målrettet deltagende lærere i projektet, men forløb og model herfor formidles efterfølgende som del af projektets output.

Det beskrives, hvad man forventer at lære af projektet, og hvordan man vil sikre spredning af den nye viden til de øvrige ungdomsuddannelsesinstitutioner i Region Midtjylland.

Punkt 4. Effekt og resultatkrav

Mål 1

Etablering, kommunikation og samarbejde – januar – juni 2017

Resultatkrav	Målemetode
Resultatkrav 1.1 Der er udviklet tematiske rammer for projektets programmeringsdel.	Der foreligger 2 tematiske rammer pr. juni 2017. Der er udarbejdet software kravspecifikation for rammerne.
Resultatkrav 1.2 Der er etableret en fælles udviklingsmodel, hvor Viborg Tekniske skole står for kommunikationen med softwareudvikler	Der er udarbejdet kommunikationsdiagram, organisationsdiagram og flowdiagram.

Mål 2

Udvikling af pædagogisk og didaktisk ramme – Januar -juni 2017

Resultatkrav	Målemetode
Resultatkrav 2.1 Review af tilgængelig og relevant forskningslitteratur på området og derudfra etablere den pædagogiske og didaktiske ramme, vi ønsker at arbejde indenfor.	Der er udarbejdet en kort afdækkende rapport, med angivelser af litteratur og forsøg af relevans for projektet.
Resultatkrav 2.2 At iværksætte relevant pædagogisk og didaktisk kompetenceopbygning hos lærerne, således at undervisere der bliver en del af udviklingsprojektet og testforløbet, bliver klædt professionelt på.	Der er udviklet og gennemført et kursusforløb med relevant pædagogisk og didaktisk kompetenceudvikling blandt lærerne. Før- og eftermåling blandt lærerne viser, at lærerne har opnået en kompetenceforøgelse og er i stand til at kunne praktisere VR i undervisningen.

Mål 3

Programmering og kodning af VR software – august 2017 – juni 2018

Resultatkrav 3.1 Der er indsamlet de relevante data til at kunne producere VR.	De indsamlede data er struktureret i kronologiske temaer. Pr. december 2017 er der indsamlet data på 5 temaer.	
Resultatkrav 3.2 Der er udviklet færdige VR produkter til simulationer i matematik og fysik.	Der er udviklet 5 VR simulationer i matematik og 5 i fysik.	
Resultatkrav 3.3 De færdige produkter afprøves på de enkelte skoler.	Formative evalueringer foretaget på skolerne viser, at 80 % af eleverne oplever, at VR giver større motivation og læringsudbytte.	

Mål 4

Effekt på læring og undervisning

Resultatkrav 4.1 Elever opnår bedre læring gennem anvendelse af det virtuelle materiale.	Kvantitative målinger, der arbejder med tilfredsgrad, i forhold til: • Læringsudbytte • Motivation Viser, at 70 % af eleverne og 80 % af lærerne er tilfredse med læringsudbytte og motivation i VR-forløb.	
Resultatkrav 4.2 Lærere øger kompetencerne i anvendelse af VR i undervisningen. Derigennem sikres øget læringsudbytte og motivation.	Gennem fokusgruppeinterviews giver lærerne udtryk for en øget motivation og mere effektiv læring hos eleverne.	

Mål 5

Vidensdeling august – december 2018

Resultatkrav 5.1 Der tilrettelægges workshop for andre interesserede aktører i regi-	Der er gennemført minimum 1 workshop for andre interessere-
--	---

onen, der ønsker at arbejde VR i undervisningen.	de i Region Midtjylland.
Resultatkrav 5.2 Resultaterne formidles i relevante fora.	Der er formidlet minimum via af-rapportering, skolernes hjemmesider, artikel i relevante medier.

Punkt 5. Overvågning af initiativets fremdrift

For at sikre projektets fremdrift etableres en projektlederenhed på Viborg Tekniske Gymnasium, bestående af to gennemgående projekt- og udviklingsledere, samt en overordnet ansvarlig projektleder.

Resultatkravene evalueres løbende, da disse naturligt færdiggøres løbende. Det er projektleder og udviklingsledere, der i fællesskab sikrer denne proces og præsenterer dette for styregruppen.

Ansøgning del 2

Punkt 6. Beskrivelse af indhold

Feltet vil blive udfyldt efter en evt. bevilling og ske i samarbejde med administrationen i Region Midtjylland.

Punkt 7. Organisering og aktører

Projektleder: Uddannelsesleder Viborg Tekniske Gymnasium, Leif Rye Hauerslev

Udviklingsleder 1: Lektor matematik og programmering Viborg Tekniske Gymnasium, Ejnar Jensen

Udviklingsleder 2: Adjunkt fysik og teknikfag Viborg Tekniske Gymnasium, Rasmus Pilegaard

Der udpeges en projektansvarlig hos hver af de 3 partnere.

Tilsammen udgør dette team projektets styregruppe.

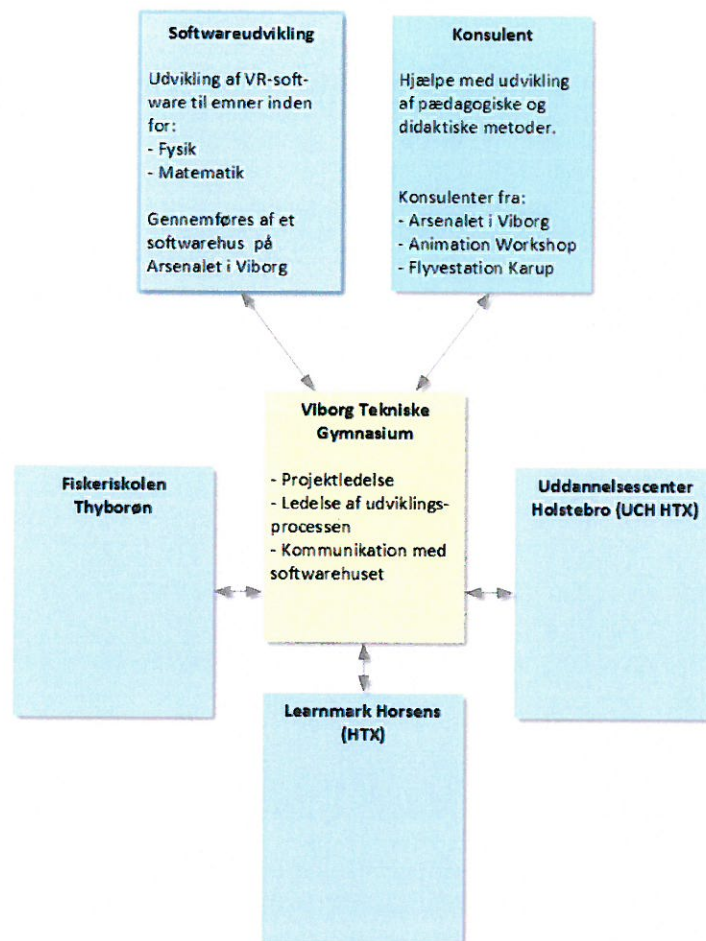
Der etableres en grundstruktur med to årlige fællesmøder for styregruppen i projektet.

Et månedsmøde mellem udviklingsledere og projektleder.

Et månedsmøde mellem udviklingsledere og software virksomhed.

Minimum 2 halvårige møder mellem udviklingsledere og partnere 1, 2 og 3. (projektgrupper)

Ud over ansvaret for udviklingsdelen på Viborg Tekniske Gymnasium har de to udviklingsledere ansvaret for kommunikationen med softwarevirksomheden. Udviklingslederne har ligeledes ansvaret for kommunikationen med de andre partnere i projektet og videreformidlingen af deres input til softwareudviklingen.

Projektgrupper:

Der etableres 2 projektgrupper, 1 i fysik og 1 i matematik. Her drøfter og udvikler de involverede lærere fra alle partnerskoler udvikling og produkter i netop deres fag. De 2 udviklingsledere leder her hver sin fagprojektgruppe og sikrer, at der involveres elever i dette arbejde også. Der afholdes minimum 2 projektgruppemøder pr halvår.

Øvrige deltagere:

Andre deltagere i projektet vil indgå i projektgruppen og typisk være forskellige personer, alt afhængig af arbejdsområdet.

Konsulent 1 (VR, pædagogik og didaktik)

Konsulent 2 (Praktisk anvendelse af VR i lærings og undervisningssammenhænge)

Punkt 7 nr. 1 Styregruppe / projektgruppe

Styregruppen

Styregruppens funktion:

- Projektlederen er ansvarlig for styregruppens kommunikation, arbejde og resultater.
- At fastsætte en fælles ramme for projektets indholdsdel.
- At sikre og arbejde for projektets fremdrift.

- At tilrette og styre projektet i en retning, der sikre et kvalitativt produkt.

Styregruppens 2 udviklingsledere er ansvarlige for både projektets softwareudvikling og projektets pædagogiske og didaktiske udvikling. Udviklingslederne har ansvaret for kommunikationen i projektet, både mellem partnerne og i forhold til projektlederen.

Projektgruppe: Udviklingslederne leder arbejdet i de faglige projektgrupper

Punkt 7 nr. 2 Ansvar for projektledelse

Se punkt 7 nr. 1

Punkt 7 nr. 3 Samspil med evt. samarbejdspartnere

Organiseringen af samarbejdet med de forskellige partnere er beskrevet ovenfor.

Projektets mål for samarbejdet er:

- At der etableres en stærk, gennemgående styregruppe, der har ansvaret for projektets udviklingsopgaver.
- At der opnås konsensus i styregruppen i forhold til projektets fagligheder og temaer.
- At der etableres en kommunikationsstrategi, hvor det sikres, at al kommunikation med softwarevirksomhed går gennem udviklingslederne for at sikre flow og ensartethed.
- At alle partnere får det ønskede produkt, indsigt og erfaring med VR

Kvaliteten i samarbejdet:

- Der etableres en organisationsopbygning, feedback og mødestruktur, hvor der løbende samles op på projektets delelementer.
- Projektleder og udviklingsledere har ansvaret for løbende af evaluere delelementerne.
- Softwareudviklerne skal kommunikere direkte med de 2 udviklingsledere.
- Der fastsættes en standard for produktet, som alle er enige om.
- Målene i projektet er klare, opnåelige og veldefinerede.
- De rette og relevante kompetencer er repræsenteret i projektets styregruppe.
- Der samarbejdes med eksterne eksperter, hvor styregruppen har behov for kompetenceopbygning eller rådgivning.

Punkt 8. Forankring

Projektet fremkommer med et fysisk produkt, der forholdsvis let lader sig formidle og forankre.

Almindelig drift - Elever, lærere, softwarefirma og konsulenter skal alle have mulighed for faktisk at anvende produktet i daglig undervisning.

Udbud - Der udbydes, på sigt, workshop i anvendelse og opsætning af VR-understøttet undervisning. Workshopen har både sigte på de tekniske aspekter og de pædagogisk/didaktiske aspekter.

Punkt 9. Effektkæde

Projektets strategiske mål:

At udvikle Virtual Reality der understøtter og effektivisere elevers læringspotentiale i fagene matematik og fysik på gymnasiet niveau. Endvidere, at udvikle en pædagogisk og didaktisk tilgang, der er tilpasset elevgruppen og indholdet.

Hvordan opnår projektet den ønskede effekt?

Hvilke effekter ønsker projektet at opnå?

Aktivitetsmål	Output	Kortsigtede mål	Langsigtede mål
Etablering af styregruppe med rette kompetencer. Organisatorisk opsætning der sikrer kvalitet og fremdrift. Rammesætning af indhold. Opsætning af effektiv kommunikation mellem udviklingsledere og software virksomhed.	At sikre en driftssikker, kompetent og gennemgående udviklingsenhed	At udvikle en tematisk ramme for projektets programmeringsdel. At opnå konsensus om udvalgte temaer i matematik og fysik, der er særligt interessante. At etablere en base på Viborg Tekniske Gymnasium, så projektet forankres et sted. At fordele faglige temaer efter indhold og interesse mellem partnerne	At opnå erfaring i styregruppen og mellem partnerne, der sikrer at vi i fremtiden kan udvikle og udbyde undervisning, der anvender VR-simulering. At vi i styregruppen, i fremtiden, kan videreudvikle på produktet, med et erfarent team.

Aktivitetsmål	Output	Kortsigtede mål	Langsigtede mål
Indsamling af data til VR. Afdækning af eksisterende erfaringer med VR og pædagogik. Udvikling af VR. Udvikling pædagogisk og didaktisk tilgang.	At udvikle VR simulationer, der flytter læring og undervisning fra abstrakt til konkret og erfaringsbaseret.	At udvikle 5 VR simulationer i matematik, og 5 i fysik, der understøtter og motiverer en mere effektiv læring hos eleverne. At udvikle en pædagogisk og didaktisk tilgang, på baggrund af forskning og relevante erfaringer. At skabe mere motiverende og interessant undervisning.	At øge motivationen i de naturvidenskabelige fag. At øge søgningen til videregående uddannelse, inden for det naturvidenskabelige felt.

Aktivitetsmål	Output	Kortsigtede mål	Langsigtede mål
Test og tilretning af produkt.	Et VR produkt der kan anvendes. Et VR produkt der er kvalitativt i top. En Pædagogisk og didaktisk tilgang, der er tilpasset. En "how to do" beskrivelse, der understøtter kursusudbud.	At det samlede produkt virker efter hensigten. At produktet har et motiverende og interessant design. At medvirkende elever faktisk oplever en øget motivation. At medvirkende elever har lettere ved at lære i forhold til de udvalgte områder.	At skabe basen for et VR produkt vi i fremtiden vil anvende som en helt naturlig del af undervisningen. At vi eller andre, ser et potentiale i at videreudvikle produktet, til både at omfatte flere simulationer og fag.

Kritiske antagelser:

- Eleverne udviser øget motivation for læring gennem virtual reality.
- Udviklerne arbejder kreativt og pædagogisk med de tildelte opgaver i projektet.
- VR-software er umiddelbart nem at udvikle og programmere i forhold til de givne læringsmål inden for valgt ramme og tematik.
- Elever ønsker at deltage aktivt i udviklingen i et forløb hos softwarefirmaet.
- Samarbejdet mellem partnerne forløber hensigtsmæssigt og under gensidig hensyntagen til forskelligheder.
- Skolernes ledelser udviser stor opbakning til implementeringen af VR i undervisningen
- De eksterne konsulenter tilfører øget viden om pædagogik og didaktik i forhold til at integrere virtual reality i de naturvidenskabelige fag.

Punkt 10. Budget

Udgiftsposter			
Udgiftsbudget (i 1000 kr)	1. år	2. år	Total
Softwareudvikling	250	250	500
Softwaretilretning	0	125	125
Projektstyring og kommunikation	125	125	250
Teknisk udstyr Virtuel Reality (Spelvfinansieret)	200	0	200
Viborg Tekniske Gymnasium Udvikling: 2 fysiksimulationer 2 matematiksimulationer	200	200	400
Fiskeriskolen Thyborøn Udvikling: 1 fysiksimulationer 1 matematiksimulation	100	100	200
UCH HTX Udvikling: 1 fysiksimulation 1 matematiksimulation	100	100	200
Learnmark HTX Udvikling: 1 fysiksimulation 1 matematiksimulation	100	100	200
Konsulent – VR / pædagogik	50	50	100
Transport og forplejning	25	25	50
Administration	20	20	40
Revision	0	18	18
Total	1.170	1.113	2.283

Finansieringsbudget			
Finansiering (i 1000 kr.)	2017	2018	Total
Selvfinansiering	230	215	445
Stat	0	0	0
Region	940	773	1.713
Kommune	0	0	0
Private / softwarepartner	0	125	125
Øvrige	0	0	0
Total	1.170	1.113	2.283

Punkt 11. Underskrift

Viborg 5/10 2016
Sted, dato

Ansøgers underskrift

mercantec⁺
karrierecenter midt

H.C. Andersens Vej 9 • 8800 Viborg
Tlf +45 89 50 33 00 • Fax +45 89 50 33 01

Ansøgning

Vedrørende

Regionalt simulationsprojekt på de midtjyske SOSU-skoler

1-11-2016-1-4-2019

Ansøger

Ansøger:

**Randers Social og Sundheds-
skole**

Navn:

Evt. afdeling:

Adresse:

Minervavej 47

Postnummer og by:

8960 Randers SØ

Kontaktperson:

Maria Dyhrberg Rasmussen

E-mail:

mdr@sosuranders.dk

Tlf.:

61 96 06 42

CVR. Nr.:

29 54 81 45

Resumé

Resumeet er flyttet til baggrund og indhold

Indholdsfortegnelse

Ansøgning del 1	3
Indhold og baggrund for ansøgningen	3
Punkt 1. <i>Formål</i> og mål.....	8
Punkt 1 nr. 1 Formål.....	8
Punkt 1 nr. 2 Mål	8
Punkt 2. Målgruppen	9
Punkt 3. Læring	9
Punkt 4. Effekt og resultatkrav	10
Skema til brug for uddybning af mål og resultatkrav.....	10
Punkt 5. Overvågning af initiativets fremdrift	11
Ansøgning del 2	13
Punkt 6. Beskrivelse af indhold	13
Punkt 7. Organisering og aktører	13
Punkt 7 nr. 1 Styregruppe / projektgruppe.....	14
Punkt 7 nr. 2 Ansvar for projektledelse.....	14
Punkt 7 nr. 3 Samspil med evt. samarbejdspartnere	14
Punkt 8. Forankring	14
Punkt 9. Effektkæde	15
Punkt 10. Budget.....	16
Punkt 10 nr. 1 Budget.....	16
Punkt 11. Underskrift	17

Ansøgning del 1

Indhold og baggrund for ansøgningen

Resume

Projektet vil samle de 6 social- og sundhedsskoler i Region Midtjylland om en fælles indsats for at højne kvaliteten og effekten af teknologiunderstøttet simulationsbaseret undervisning, gennem udvikling, afprøvning og testning af videnskabeligt underbyggede standarder for simulationsbaseret undervisning. Forventningen er, at elevernes læringsudbytte øges og realisering af denne undervisningsforms potentiale vil på sigt medvirke til veluddannede og refleksive medarbejdere, der er parate til at løfte opgaver i fremtidens nære sundhedsvæsen til gavn for både elever, skoler, region og kommuner. Projektet vil ligeledes udvikle krav til kompetenceudvikling for underviserne, baseret på en fælles forståelse af mulighederne i simulationsbaseret undervisning, således at de er i stand til at løfte den fremadrettede opgave.

Baggrund for ansøgningen

I januar 2016 påbegyndte de midtjyske SOSU-skoler et indledende projektarbejde om simulationsbaseret undervisning. Dette som følge af en interesse for at udvikle fælles ambitiøse standarder for simulationsbaseret undervisning iblandt skolerne ud fra en overbevisning om, at simulationsbaseret undervisning kan udfordre eleverne, så de bliver så dygtige som muligt. Hertil synes simulationsbaseret undervisning velegnet til at klæde eleverne på til mødet med praksis i kraft af undervisningsformens metoder.

I uddannelsesordningen for social- og sundhedsassistentuddannelsen står: *Eleven skal kunne anvende den læring, eleven opnår i skoleundervisningen, til at løse arbejdsopgaver i praktiken, og omvendt skal eleven gennem formulering og refleksion over praksiserfaringer videreudvikle sine måder at løse arbejdsopgaver på i skoleundervisningen* (Fagligt udvalg for den pædagogiske assistentuddannelse og social- og sundhedsuddannelsen, uddannelsesordning i høring 2016)

Ud fra et skolemæssigt perspektiv understøtter simulationsundervisningen netop dette og sikrer samtidig en højere faglighed, når eleverne møder praksis – ligesom overgangen mellem skole og praktik bliver nemmere, når eleverne har mødt simulationsbaseret undervisning.

Nærværende projekt opstår i naturlig forlængelse af det indledende arbejde, prækvalificeringen, der fik støtte fra Regionrådets udviklingspulje og vil udforme sig som et konkret arbejde med at udvikle og afprøve fælles ambitiøse standarder for simulationsbaseret undervisning inden for social- og sundhedsuddannelserne.

I den forudgående prækvalificering har skolernes fokus været rettet mod:

- at afdække forforståelser af simulation, samt afdække viden om eksisterende forskning om simulation

- at få formuleret og præciseret fælles sprog og forståelse af simulationsbaseret læring i social- og sundhedsuddannelserne
- status på arbejdet med simulation på skolerne, hvilke underviserkompetencer der trækkes på, samt hvilke ønsker der er for kompetenceudvikling
- at etablere en passende pædagogisk - didaktisk ramme for projektet
- hvilke muligheder der er for samarbejde med praktikken
- udarbejdelse af forskningsdesign til hovedprojektet

Afrapporteringen af prækvalificeringen er pt. under udarbejdelse ligesom forskningsdesignet vil ligge færdigt ved prækvalificeringens udløb den 1/11 2016. Både afrapportering og forskningsdesign eftersendes.

På social- og sundhedsskolerne har simulationsbaseret undervisning eksisteret i en lang årrække i form af bl.a. rollespil, forumteater, færdighedstræning og øvelser i demonstrationsstuer. Skolerne har investeret i simulationsbaserede læringsrum, samt udstyr og herunder programmerbare interaktive manikiner. Skolerne har hver for sig gjort erfaringer med simulationsbaseret undervisning, men står stadig overfor uafklarede spørgsmål i forhold til, hvordan man bedst understøtter undervisningen teknologisk samt gennem brug af virtuel reality.

Arbejdet på skolerne vidner om stor aktivitet, lærerne eksperimenterer sig frem, men efterspørger samtidig mere viden om simulationspædagogik og teknologiske færdigheder. Der henvises i øvrigt til afrapporteringen af prækvalificeringen, hvor der er arbejdet indgående med at afdække undervisernes kompetencer og progressionen i den teknologiunderstøttede undervisning set i henhold til uddannelsestrin. Afdækningen viser i denne henseende et behov for kompetenceudvikling af underviserne.

Præcisering af fælles standarder i henhold til simulation

Da projektet vil etablere klare velfunderede, regionale **standarder** for simulationsundervisningen på SOSU-skolerne, er det nødvendigt med en redegørelse for, hvorledes skolerne forstår begrebet standard:

En **standard** er en specifikation, der **er** pålagt og/eller bredt accepteret af de personer, som bruger den i hverdagen eller arbejder med det dagligt, som den gældende måde at udføre en bestemt opgave på

Inspireret af INACSL (International Nursing Association for Clinical Simulation and Learning) skal en standard for simulation indeholde (Det skal her i parentes bemærkes, at man i INACSL vurderer, at standarder vil udvikles og ændres over tid):

Rationale = forklaring på hensigtsmæssigheden af at arbejde med simulation som basis for læring.

Begrebsafklaring = En fælles forståelse af anvendte begreber (simulation), så kommunikation mellem skolerne og internt på de enkelte skoler følger en stringent brug af begrebet simulation.

Formål = de forventede resultater af at arbejde med simulation – og ved at holde sig til standarden: fastholdelse af begreber, bygge videre på de enkelte skolars resultater, udvikle i fællesskab. På den enkelte skole bliver eleverne således mødt med samme kollegiale forståelse af simulation.

Kriterier = egenskaber, karakteristika og parametre, der skal beskrives i en given simulationsbaseret læring/undervisning.

Læring = I denne kontekst, hvor simulationsbaseret undervisning er udgangspunktet, vil projektet betragte læringen som refleksiv og eksperimentel. Det vil sige, at fokus er rettet mod, hvorvidt eleverne, som følge af undervisningen, øger deres refleksive kompetencer og i sammenhæng hermed, hvordan undervisningens tilrettelæggelse giver mulighed for elevernes individuelle læringsbehov. Denne forståelse af læring knytter sig således tæt an til tilrettelæggelsen og karakteren af simulationsundervisningen, som beskrives i nedenstående afsnit. Det omhandler bl.a. hvordan der briefes og debriefes samt en sikring af, at kriterierne følges og udvikles.

Anvisninger = procedurer og principper, der ikke er obligatoriske, men som støtter op om at efterleve standarden. Anvisninger der giver en ramme for udvikling af politikker og procedurer.

Endelig spiller **terminologien** en væsentlig rolle, når der skal udvikles og arbejdes med en fælles regional standard.

Terminologien: konsistent terminologi giver vejledning og klar kommunikation og afspejler fælles værdier i simulationserfaringer, forskning og formidling. Standardiseret terminologi fremmer forståelse og kommunikation mellem alle involverede i simulationsbaserede aktiviteter.

Dette bringer projektet videre til en forståelse af begrebet simulation

Definition på simulation

Når simulation anvendes i undervisningen, er det skolernes optik, at der gøres noget særligt, fordi simulation muliggør refleksiv og eksperimentel læring. Simulation muliggør at viden, færdigheder og holdninger kan erhverves samtidigt i et sikkert og læringsorienteret miljø på en effektiv måde.

Højteknologisk simulationsundervisning tilbyder bl.a., at situationer kan holdes forholdsvis konstante, at der indføres en ny læringsvej ved, at eleverne gentagne gange selv kan observere egne og andres gennemførte handlinger og reflektere over dem. Hertil fremmes elevernes engagement af inddragelse af moderne teknologi. Ud fra dette perspektiv kan man tale om simulationsrummet som et tredje læringsrum, hvor der arbejdes praktisk med faget og hvor centrum er elevens refleksion. Som beskrevet i ovenstående, er interessen bl.a. rettet mod elevernes refleksive læring, og hvorledes den simulationsbaserede undervisning understøtter eleverne i at reflektere og herunder at arbejde med at opnå de konkrete læringsmål.

Simulation er (...) muligheden for at kopiere alle eller næsten alle væsentlige aspekter af en klinisk situation, således at situationer lettere kan forstås og håndteres, hvis en lignende situation faktisk opstår i praktikken (...) og således anvendes simulation (...) som en metode, der skal efterligne (...) aspekter af en situation, så den lærende oplever denne som troværdig og realistisk – og gennem anvendelse af viden, handling og refleksion opøver teoretisk forståelse og sammenhæng (Hellestøj m.fl., 2015, s. 29)

Således kan simulation designes praksisnært til at demonstrere procedurer, problemløsning og beslutningstagen, samt kritisk tænkning gennem teknikker som rollespil og brug af teknologisk udstyr som interaktiv video og simulationsdukker.

Simulation kan ydermere gennemføres på forskellige niveauer. I denne forbindelse benyttes begrebet **Fidelity**.

Fidelity betyder at gengive fuldstændig korrekt eller naturtro. Fidelity-begrebet operationaliseres i projektet på følgende tre måder, hvoraf ønsket er at arbejde med øverste niveau, High Fidelity:

Low fidelity, hvor eksemplerne kan være: Patient actors, Simulated interviews, Written problems, Role play.

Task trainers, hvor eksemplerne kan være: B/P arm trainers, Venipuncture arms, CVP insertion

High Fidelity, hvor eksemplerne kan være: SimMan (Laerdal), HPS (METI), Virtual reality

Valget af High Fidelity-niveauet kendetegnes af en interesse for at arbejde med de højteknologiske aspekter ved simulationsbaseret undervisning og er ydermere med til at afgrænse projektets felt. Der vil naturligvis fortsat blive arbejdet med elementer af Low Fidelity og Task trainers –niveauerne på de enkelte skoler. Men det fælles fokus for projektet vil være High Fidelity-niveauet, da dette ligeledes kan være med til at dæmpe op for nogle af fremtidens udfordringer, hvor dele af praktikmål kan indfries gennem brugen af simulationsbaseret undervisning.

Projektets faser og følgeforskningen

Projektet er opdelt i en udviklingsfase, en afprøvningsfase og en afsluttende fase. Hertil vil der være tilknyttet følgeforskning. I valget af følgeforskning er der lagt vægt på, at denne kan være medvirkende til at dokumentere, hvorvidt projektet har indfriet formålet om at højne kvaliteten og effekten af teknologiunderstøttet simulationsbaseret undervisning. Derfor vil der i særlig grad blive lagt vægt på elevernes læringsudbytte.

Allerede i prækvalificeringen har projektet bl.a. beskæftiget sig med udvikle på et forskningsdesign, og heri er interessen blevet skærpet mod elevernes læringsudbytte. Det vil sige, at når projektet ønsker

at højne kvaliteten og effekten af simulationsbaseret undervisning på social- og sundhedsskolerne og etablere pædagogisk og fagligt ambitiøse standarder for samme, er det nødvendigt at følgeforskningen kan stille skarpt på parametre omkring elevernes læringsudbytte og hvordan den simulationsbaserede undervisning tilrettelægges og gennemføres, så det virker positivt på elevernes læring. Hertil skal der være fokus på, hvordan de tre faser briefing, scenario og debriefing og samspillet imellem disse tilrettelægges og gennemføres, så underviseren bedst muligt kan understøtte elevernes læring. Spørgsmål om hvilke særlige elementer i den simulationsbaserede undervisning, der styrker elevernes motivation for at lære, samt hvilke elementer der styrker elevernes forståelse af, anvendelse af og refleksion over det lærte, vil ligeledes være relevante forskningsspørgsmål.

(Forskningsdesignet er i skrivende stund under udarbejdelse og er færdigt ved prækvalificeringens udløb pr. 1/11 2016)

Udviklingsfasen tager udgangspunkt i udviklingen af de fælles standarder, der beskriver de enkelte trin i simulation med en briefing, et scenario og en debriefing.

Trin i simulation

Briefing – hvor eleverne introduceres til læringsmål samt scenario

Scenario – handlingen udspiller sig i forhold til ovenstående

Debriefing – refleksion over handlinger

Projektet vil med udgangspunkt i ovenstående udvikle standarder for simulationsbaseret undervisning, således at man kan udnytte de fordele, der er i simulationsrummet med de muligheder der ligger i teknologisk understøttelse. Hertil vil brug af interaktive og programmerbare manikiner, samt inddragelse af virtuel reality, kombineret med relevante læringsmål i de pågældende uddannelser være omdrejningspunktet i scenarierne.

I udviklingsfasen vil det ligeledes være relevant at påbegynde udviklingen af scenarierne målrettet de enkelte uddannelsesstrin til senere afprøvning af standarder.

I **afprøvningsfasen** vil scenarierne blive testet, evalueret og testet igen. Dette som en sikker bevægelse frem mod at kunne begynde formuleringerne af de fælles standarder. Endvidere kan følgeforskning få særlig betydning i forhold til afprøvningerne, hvis projektet vil gøre brug af aktionsforskning som metode.

I **afslutningsfasen** skal standarderne endelig kvalificeres. Resultatet af dette danner grundlaget for etableringen af relevante kompetenceudviklingsforløb for underviserne. I afslutningsfasen vil evalueringen ligeledes blive påbegyndt og det vil være muligt at udpege de forskellige aktørers

resultater(effekter) af arbejdet med standarderne. Med aktører menes her: elever, undervisere og skolerne.

Punkt 1. *Formål* og mål

Punkt 1 nr. 1 Formål

Projektet tilsigter at højne kvaliteten og effekten af teknologiunderstøttet og simulationsbaseret undervisning på social- og sundhedsuddannelserne samt at etablere pædagogisk og fagligt ambitiøse standarder for samme på tværs af regionens social- og sundhedsskoler.

I forbindelse med ovenstående er det projektets overbevisning, at teknologiunderstøttet og simulationsbaseret undervisning er medvirkende til at flere elever vil fuldføre en erhvervsuddannelse, idet undervisningsmetoden kan udfordre eleverne på flere niveauer og dermed give dem mulighed for at blive så dygtige som muligt.

Et sådant formål og pejlemærke leverer ydermere et meget relevant uddannelsesudbud iblandt social- og sundhedsskolerne i Region Midtjylland og medvirker til at understøtte en højt kvalificeret velfærdssektor i regionen gennem innovative løsninger.

Punkt 1 nr. 2 Mål

Langsigtede mål

De langsigtede mål for projektet tager udgangspunkt i den overordnede vision for projektet, der vil (...) *højne kvaliteten og effekten af simulationsbaseret undervisning på social- og sundhedsuddannelserne samt at etablere pædagogisk og fagligt ambitiøse standarder for samme på tværs af regionens social- og sundhedsskoler*

Realisering af denne undervisningsforms potentiale vil på sigt medvirke til veluddannede og reflektive medarbejdere, der gennem videnskabeligt underbygget praksisnær og højteknologisk simulationsbaseret undervisning, er parate til at løfte opgaver i fremtidens nære sundhedsvæsen.

Ligeledes vil projektet gerne – i samarbejde med praktikken - være med til at perspektivere denne undervisningsforms potentiale ind i mulige fremtidige praktikløsninger, hvor dele af praktikmål kan indfries gennem brugen af simulationsbaseret undervisning.

Kortsigtede mål

Projektets kortsigtede mål realiseres i projektperioden og opdeles i nedenstående punkter vedrørende undervisningsdelen:

1. Udvikling af fælles standarder
 - a. Fælles skabeloner for scenariebeskrivelser
 - i. Herunder briefing – scenarieafvikling - debriefing
2. Udvikling af scenarier til diverse uddannelsestrin med henblik på afprøvning af fælles standarder – herunder underviserguides
3. Etablering af relevante fælles kompetenceudviklingsforløb for undervisere

I forhold til elevperspektivet (læringsudbyttet) ser de kortsigtede mål ud som følger:

1. Mere motiverede og engagerede elever
2. Øget parathed til mødet med praksis
3. Øget refleksiv kompetence
4. Elever bliver så dygtige som muligt

Både de langsigtede og kortsigtede mål vil ligeledes indgå i projektets effektkæde.

Punkt 2. Målgruppen

Målgruppen for projektet er elever på social- og sundhedsuddannelsens grundforløb 2, social- og sundhedshjælper-, samt social- og sundhedsassistent uddannelse. Der lægges vægt på, at eleverne møder denne undervisningsform så tidligt som muligt i uddannelsesforløbet, dels for at blive fortrolige med dette læringsrum, og dels dermed for at kunne profiter af det i det senere uddannelsesforløb.

Punkt 3. Læring

Der vil i fællesskab blive skabt viden om samt udviklet og afprøvet standarder til simulationsbaseret undervisning og hvorledes dette stiller krav til kompetenceudvikling af undervisergruppen. De midtjyske SOSU-skoler kan således levere et kvalificeret bud på en national standard for simulationsundervisning på social- og sundhedsuddannelserne

- Der udgives et hæfte om projektet, resultater samt perspektiver
- Der etableres et fælles site med projektets resultater
- Praksis inviteres ind for at drøfte resultater og skabe fælles viden

Der er en stor interesse for at dele den viden, der opnås gennem projektet. Der findes mange spændende måder at gøre dette på og foruden ovennævnte tiltag i forhold til videndeling, ønsker projektet at etablere lige præcis det forum for videndeling/spredning, som er gavnligt for projektets resultater og i forhold til projektets målsætning. Der kan således blive tale om at projektets resultater præsenteres på en afsluttende temadag eller workshop, hvor praksis og førende udviklere inden for simulation og virtual reality bringes sammen for at drøfte fremtidens bud på simulationsbaseret undervisning.

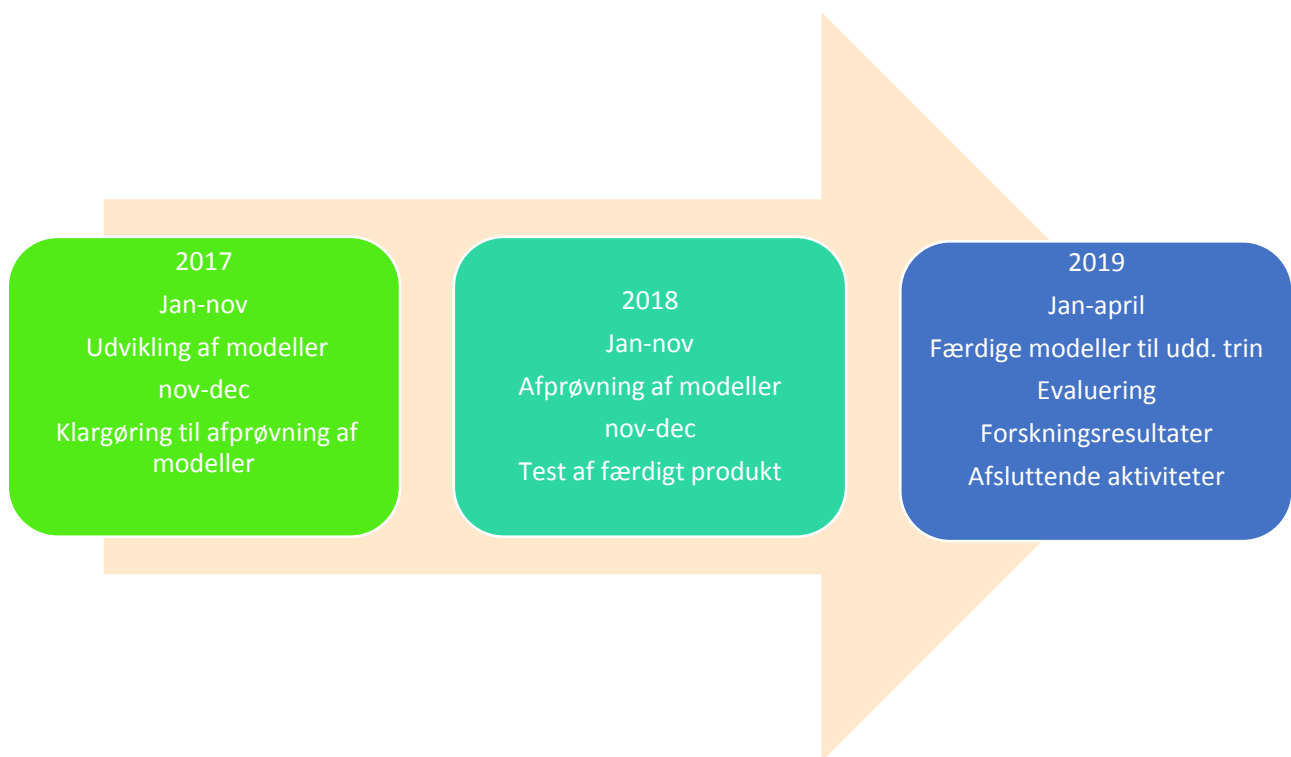
Punkt 4. Effekt og resultatkrav

Skema til brug for uddybning af mål og resultatkrav

Mål 1	
Projektet tilsigter at højne kvaliteten og effekten af simulationsbaseret undervisning	
Resultatkrav	Målemetode
Resultatkrav 1.1 Mere motiverede og engagerede elever Øget parathed til mødet med praksis Øget refleksiv kompetence	Der foretages kvalitative interviews med eleverne, hvor der stilles skarpt på læringsudbyttet. Dette ligger også som en del af forskningen og bliver til evalueringsspørgsmål til eleverne. Øget parathed: måles i forbindelse med frafald i praktikperioderne.

Resultatkrav 1.2 At eleverne som følge af undervisningen bliver så dygtige som muligt	Kvalitative interviews med eleverne.
Resultatkrav 1.3	
Mål 2 Der skal foreligge pædagogisk og fagligt ambitiøse standarder for den simulationsbaserede undervisning på tværs af regionens social- og sundhedsskoler.	
Resultatkrav	Målemetode
Resultatkrav 2.1 Der udarbejdes fælles standarder og fælles skabeloner for scenariebeskrivelser	Skabelonerne er afprøvede og foreligger i færdig form ved slutningen af projektet
Resultatkrav 2.2 Udvikling af scenarier til diverse uddannelsestrin - Herunder underviserguides	Scenarier og underviserguides er afprøvet og foreligger i færdig form ved projektets afslutning
Resultatkrav 2.3 På baggrund af erfaringerne med udvikling og afprøvning af scenarierne undersøges relevante fælles kompetenceudviklingsforløb	Der foreligger konkrete bud på relevante kompetenceudviklingsforløb for sim-undervisere herunder eventuelle PD-moduler
Punkt 5. Overvågning af initiativets fremdrift	

Projektet er opdelt i en udviklingsfase, en afprøvningsfase samt en afslutningsfase. Der afrapporteres én gang i løbet af udviklingsfasen og halvårligt i afprøvnings- og afslutningsfasen.

Milepælsplan for projektperioden er vedhæftet som bilag

Ansøgning del 2

Punkt 6. Beskrivelse af indhold

Feltet vil blive udfyldt efter en evt. bevilling og ske i samarbejde med administrationen i Region Midtjylland.

Punkt 7. Organisering og aktører

Som i prækvalificeringen udgøres projektets deltagere af de 6 social- og sundhedsskoler i regionen.

- Randers Social- og Sundhedsskole
- Social og Sundhedsskolen, Herning
- Social- og Sundhedsskolen Fredericia-Vejle-Horsens
- Social- og Sundhedsskolen Skive Thisted Viborg
- SOSU Århus
- Social- og Sundhedsskolen i Silkeborg

Projektet ledes af en styregruppe med ledelsesrepræsentation fra de fem skoler. Hvert styregruppe-medlem er ansvarlig for at projektets aktiviteter kan gennemføres på den enkelte skole.

Styregruppen udpeger medarbejdere til projektgruppen, der skal udgøres af koordinerende fagpersoner på skolerne og være tovholdere for udviklingen af de fælles skabeloner for scenariebeskrivelserne. Projektgruppen har en central betydning for projektet og vil stå for projektets faglige udformning. Da projektet er interesseret i at udvikle fælles skabeloner for scenariebeskrivelser til diverse uddannelsestrin, vil projektgruppens arbejde udgøre en større del af projektet.

Projektlederen vil sammen med projektgruppen sørge for organiseringen af projektet og vil primært tage sig af koordinerende og administrative opgaver i forhold til projektets drift.

Projektet vil ligeledes sammensætte en følgegruppe bestående af personer, der kan bidrage med nyeste viden inden for udviklingen af højteknologisk simulationsundervisning og virtual reality. Følgegruppens opgave vil primært dreje sig om at bringe inspiration ind i projektet både i forhold til styre- og projektgruppe.

Punkt 7 nr. 1 Styregruppe / projektgruppe

Som ansvarlig for projektets gennemførelse, vil styregruppen samles fortløbende gennem projektperioden for at sikre at rammerne for projektet er tilstede og at aktiviteterne kan gennemføres. Styregruppen ansætter projektlederen og sammensætter projektgruppen.

Punkt 7 nr. 2 Ansvar for projektledelse

Projektledelsen vil være fordelt mellem projektgruppen og den koordinerende projektleder. Da en stor del af projektet vedgår timer til udvikling og afprøvning af skabelonerne for scenarierne, er det nødvendigt, at projektgruppen er ansvarlig for denne opgave. Projektlederen og følgegruppen arbejder tæt sammen, så projektgruppens arbejde kan koordineres i forhold til milepæle, afrapportering mv.

Projektlederen vil dertil stå for mødekoordinering, kontakt til region, koordinering med forsker og afrapportering. Projektlederen påtænkes i en kvart-tidsstilling.

Punkt 7 nr. 3 Samspil med evt. samarbejdspartnere

Punkt 8. Forankring

Da projektindsatsen prioriteres højt af de Midtjyske SOSU-skoler vil forankringen af resultaterne ske på flere forskellige niveauer. Således vil projektets fremdrift og resultater blive fulgt og understøttet af direktørgruppen i Region Midtjylland ligesom projektets udvikling og fremdrift vil være dagsordenssættende for flere andre niveauer i samarbejdet mellem skolerne.

I forhold til de mere konkret forankrende tiltag kan nævnes:

- Et projektsite, hvor interesserede kan læse om skolernes erfaringer og få adgang til materialer, guides mm. Det vil i sammenhæng hermed være relevant at udgive et hæfte om projektets resultater og perspektiver for SOSU-området
- Projektets deltagende skoler ønsker at bringe praksis og eksperter inden for simulationsundervisning og virtual reality sammen for at drøfte resultaternes udviklingspotentialer
- Endelig findes et landsdækkende netværk af simulationsundervisere for landets Social- og Sundhedsskoler, som projektets undervisere deltager i.

Punkt 9. Effektkæde

Aktivitetsmål	Output	Kortsigtede mål	Langsigtede mål
Underviserne udvikler og afprøver standarder og herunder scenarier til div. uddannelsestrin for simulationsbaseret og teknologi-understøttet undervisning	Mere aktiv deltagelse i undervisningen Mere praksisnær undervisning Øget mulighed for undervisningsdifferentiering	Færdigudviklede fælles standarder Udvikling af scenarier til div. udd. trin inkl. underviserguides Etablering af kompetenceforløb Mere motiverede og engagerede elever Øget parathed til mødet med praksis Øget refleksiv kompetence Elever så dygtige som muligt	Veluddannede og refleksive medarbejdere er parate til at løfte opgaverne i fremtidens nære sundhedsvæsen i kraft af SOSU-uddannelsernes videnskabeligt underbyggede praksisnære og højteknologiske simulationsbaserede undervisning

For at kunne indfri projektets mål må følgende grundelementer være tilstede:

- At der er en velfungerende kommunikation mellem de deltagende skoler
- At der er en optimal styring af projektets fremdrift
- At underviserne/projektgruppen er motiverede for at udvikle deres kompetencer inden for simulationsbaseret undervisning og villige til at indgå aktivt i samarbejde med øvrige skoler om projektets fremdrift
- At der i styregruppen etableres grundlag for et godt samarbejde på tværs af skolerne
- At de projektansvarlige etablerer rammerne for projektets fremdrift på de enkelte skoler

Punkt 10. Budget

Budgetforslag vedhæftet

Punkt 10 nr. 1 Budget

Udgiftsposter	Udgiftsbudget			
Udgiftsbudget (i 1000 kr)	1. år	2. år	3. år	4. år
Total				

Finansieringsbudget	Ansøgningen er baseret på følgende finansiering:			
Finansiering (i 1000 kr.)	2008	2009	2010	2011
Selvfinansiering				
Stat				
Region				
Kommune				
Private				
Øvrige				
Total				

Punkt 11. Underskrift

Randers, 6. oktober 2016

A handwritten signature in blue ink that reads "Maria Gyndeg Rasmussen". The signature is written in a cursive style.

Ansøgers underskrift

SAMLET BUDGET

1. Projektledelse	Timer	Egenfinansiering	Ansøgt beløb	I alt
Projektadministration (revision)	273		100.100	100.100
Projektledelse	1.362		499.900	499.900
Evaluering	136		50.000	50.000
Revision			15.000	15.000
I alt				665.000

2. UDVIKLING

Ekstern konsulent	31		75.000	75.000
Udvikling af standarder	1.771	150.000	500.000	650.000
Følgegruppe			5.000	5.000
Projektgruppemøder	54		20.000	20.000
Styregruppemøder	163	40.000	20.000	60.000
Kørsel			20.000	20.000
I alt				830.000

2. AFPRØVNING

Involvering undervisere	354	30.000	100.000	130.000
Ekstern konsulent	31		75.000	75.000
Afprøvning af standarder	1.635	300.000	300.000	600.000
Projektgruppemøder	54		20.000	20.000
Styregruppemøder	136	30.000	20.000	50.000
Følgegruppe			5.000	5.000
Kørsel			20.000	20.000
I alt				900.000

3. AFSLUTNING

Kvalificering af standarder	790	200.000	90.000	290.000
Projektgruppemøder	54		20.000	20.000
Styregruppemøder	218	80.000		80.000
Kørsel			20.000	20.000

-

I alt				410.000
				-
4. Forskning og kompetenceudvikling				-
Forskning			300.000	300.000
Udvikling af kompetenceforløb	1.880	300.000	375.000	675.000
I alt				975.000
				-
5. Spredning af resultater				-
Projektsite/udgivelse af materiale	872	70.000	250.000	320.000
Forplejning ved temadage og afsluttende konference			30.000	30.000
Oplægsholdere ved temadage			70.000	70.000
I alt				420.000
Totalsum		1.200.000	3.000.000	4.200.000
Egenfinansiering 30 %				1.200.000
Ansøgt beløb Region Midt				3.000.000

Der regnes med timepris a 367 kr. inkl. overhead

Timesats ekstern konsulent: 2400 kr. inkl. kørsel

Milepælsplan for Regionalt simulationsprojekt på de midtjyske SOSU-skoler

		2016		2017								2018								2019										
Id	Milepæl - måned	11	12	Q1			Q2			Q3			Q4			Q1			Q2			Q3			Q4			1	2	3
1	Projektopstartsaktivitet																													
2	Styregruppemøder																													
3	Projektgruppemøder																													
4	Udviklingsarbejde																													
5	Følgegruppe																													
6	Forskning																													
7	Involvering af undervisere																													
8	Afprøvning af standarder																													
9	Kvalificering af standarder/færdige modeller																													
10	Udarbejdelse af site/materialer																													
11	Evaluering og resultatformidling																													
12	Udvikling af kompetenceforløb																													
13	Afsluttende aktiviteter																													
14																														

Ansvarlige for de forskellige milepæle:

- Styregruppe
- Projektgruppe
- Projektleder
- Projektleder og projektgruppe
- Styregruppe, projektgruppe og projektleder
- Styregruppe og projektgruppe